

Jurisprudentieoverzicht 2015

Inleiding

Het doel van jurisprudentie is om rechterlijke uitspraken systematisch te bundelen. Dit is belangrijk, want uitspraken van rechters, dus ook van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, zijn een rechtsbron.

De jurisprudentie vormt een richtsnoer voor latere uitspraken, rechters kunnen teruggrijpen op vorige beslissingen.

In 2015 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak ook weer uitspraken gedaan die een belangrijke bijdrage leveren aan de jurisprudentie. Het jurisprudentieoverzicht 2015 bevat samenvattingen van deze recente uitspraken van de Ruimtelijke-ordeningskamer, de Vreemdelingenkamer en de Algemene kamer. Per kamer zijn de samenvattingen van de uitspraken gerangschikt naar onderwerp.

Van alle uitspraken die in dit jurisprudentieoverzicht staan vermeld, is de volledige tekst gepubliceerd op de website van de Raad van State (www.raadvanstate.nl).

Dit jurisprudentieoverzicht is gepubliceerd bij het jaarverslag van de Raad van State over 2015. Het jaarverslag vindt u op jaarverslag.raadvanstate.nl.

Colofon

Tekst: Raad van State – Den Haag

Ontwerp en opmaak: Xerox/OBT – Den Haag

Website Jaarverslag 2015: jaarverslag.raadvanstate.nl

Website Raad van State: www.raadvanstate.nl

Algemeen mailadres: voorlichting@raadvanstate.nl

April 2016

Inhoudsopgave

Ruimtelijke-ordeningskamer

Aanwijzing	5
Besluit	5
Bestemmingsplan	5
Bestuurlijke lus	12
Herziening/Termijn	13
Natuurbescherming	14
Omvang van het geding	15
Quorumvereiste	16
Reactieve aanwijzing	17
Relativiteitsvereiste	18
Tracéwet	20
Verordening	20

Vreemdelingenkamer

Asiel	24
Bed-bad-brood	26
Belanghebbende	27
Besluit	27
Betalingsonmacht	28
Boetes	29
Kinderpardon	31
Motivering uitspraken	32
MTV-controle	33
Recht van de Europese Unie	33

Algemene kamer

Belanghebbende	38
Besluit	39
Bestuursorgaan	40
Boetes	41
EVRM	43
Gezondheidszorg	43
Handhaving/Procesbelang	44
Mijnbouwwet	45
Nietige rechtshandeling	46
Omvang van het geding	46
Onderwijs	47
Ontvankelijkheid en formaliteiten	48
Proceskosten	49
Recht van de Europese Unie	49
Relativiteitsvereiste	51
Subsidie	52
Toeslagen	53
Vergunning van rechtswege (lex silencio)	54
Vogelrichtlijn	55
Volledige heroverweging	55
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	56

Ruimtelijke- ordeningskamer

Aanwijzing

Uitspraak van 27 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1652 (201405782/1/R1)

(Proactieve aanwijzing kan ook worden gegeven als college van gedeputeerde staten geen gebruik heeft gemaakt van ter beschikking staande wettelijke middelen als het geven van een reactieve aanwijzing of het instellen van beroep)

Samenvatting

Proactieve aanwijzing om een nieuw bestemmingsplan vast te stellen voor een perceel. De raad heeft in strijd met de Omgevingsverordening Overijssel 2009 in het bestemmingsplan “Buitengebied Hardenberg” aan het perceel een woonbestemming toegekend. Daarmee heeft de raad ook gehandeld in strijd met het provinciale beleid dat recreatiewoningen beschikbaar dienen te blijven voor recreatief gebruik. Het college van gedeputeerde staten heeft daarin aanleiding kunnen zien de proactieve aanwijzing te geven. Indien provinciale belangen dat noodzakelijk maken, verzet artikel 3.8, zesde lid, Wro noch het systeem van de Wro zich tegen het geven van een proactieve aanwijzing nadat het college van gedeputeerde staten in een procedure omtrent de vaststelling van het bestemmingsplan geen gebruik heeft gemaakt van de ter beschikking staande wettelijke middelen als het geven van een reactieve aanwijzing of het instellen van beroep. Het college heeft in dit geval in redelijkheid van de mogelijkheid een proactieve aanwijzing te geven gebruik kunnen maken.

Besluit

Uitspraak van 20 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1710 (201502010/1/R2 en 201502010/2/R2)

(Een besluit waarbij voor de toepassing van de Boswet de grenzen van de bebouwde kom of kommen der gemeente worden vastgesteld, is een concretiserend besluit van algemene strekking)

Samenvatting

Ingevolge artikel 1, vijfde lid, van de Boswet stelt de gemeenteraad bij besluit vast, welke voor de toepassing van deze wet de grenzen van de bebouwde kom of kommen der gemeente zijn. Een dergelijk besluit bepaalt de toepassing van de Boswet nader naar plaats. Het besluit van de raad tot wijziging van de grenzen van de bebouwde kom voor de toepassing van de Boswet is derhalve een concretiserend besluit van algemene strekking, waartegen beroep openstaat.

Bestemmingsplan

Uitspraak van 21 januari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:84 (201308140/1/R3)

(Verwijzing naar de Meetlat Duurzame Veehouderij leent zich niet voor toepassing via een wijzigingsvoorwaarde)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan voor het buitengebied. In de Meetlat Duurzame Veehouderij (MDV) worden vanuit het oogpunt van duurzaamheid eisen gesteld aan stallen voor het houden van diverse soorten vee. Een stal die voldoet aan de criteria van de MDV heeft een lagere milieubelasting dan een stal die niet daaraan voldoet. Ook kan een veehouder die een stal bouwt die voldoet aan de criteria van de MDV in aanmerking komen voor fiscale voordelen. In de MDV worden gedetailleerde eisen gesteld ten aanzien van de aspecten ammoniakemissie, bedrijf en omgeving, brandveiligheid, diergezondheid, dierenwelzijn, energie en fijnstof. De voorwaarden die in de MDV worden gesteld, hebben ook betrekking op aspecten die niet ruimtelijk relevant zijn, zoals de voorwaarden ten aanzien van het energieverbruik en de omgevingsgerichtheid zoals daarin omschreven. Daarnaast bestaat de MDV uit een zeer groot aantal, zeer gedetailleerde voorwaarden waaraan stallen moeten voldoen. De MDV leent zich daarom niet voor de door de raad gekozen toepassing via een wijzigingsvoorwaarde.

**Uitspraak van 28 januari 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:167 (201309501/1/R1)**

(Sloopvergunningstelsel in bestemmingsplan voor rijksmonument is slechts mogelijk ter bescherming van andere belangen dan die door de Monumentenwet 1988 worden beschermd)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan dat betrekking heeft op het grondgebied van de Vedicse Universiteit te Vlodrop. In de planregels is ter bescherming van de monumentale waarde van het kloostergebouw St. Ludwig een vergunningstelsel als bedoeld in artikel 3.3 Wet ruimtelijke ordening opgenomen. Op grond daarvan is het behoudens omgevingsvergunning verboden de rijks- en gemeentelijke monumenten, beeldbepalende en beeldondersteunende panden geheel of gedeeltelijk te slopen. De Monumentenwet 1988 heeft als doel de monumentale waarde van rijksmonumenten te behouden.

Het klooster is aangewezen als beschermd monument als bedoeld in artikel 1, onder d, van deze wet. Ingevolge artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder f, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is het verboden zonder omgevingsvergunning een project uit te voeren, voor zover dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een beschermd monument of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een beschermd monument op een

wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht. De Monumentenwet 1988, gelezen in samenhang met de Wabo, voorziet reeds in de bescherming van het klooster. Hoewel niet is uitgesloten dat andere ruimtelijk relevante belangen kunnen nopen tot het opnemen van een sloopvergunningstelsel voor een rijksmonument, is in dit geval niet gebleken waarom naast deze bescherming dit vergunningstelsel in het plan moet worden opgenomen om te voorzien in de bescherming van het klooster. De raad heeft onvoldoende gemotiveerd dat het opnemen van het vergunningstelsel nodig is ter bescherming van andere belangen dan die reeds door de Monumentenwet 1988 worden beschermd.

**Uitspraak van 4 februari 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:237 (201308203/1/R3)**

(Artikel 3.1 Wet ruimtelijke ordening noch milieuregeling staan in de weg aan het opnemen van een geluidverdeelplan in het bestemmingsplan; de vastgestelde normen voor de verdeling van de geluidruimte moeten wel kunnen worden afgeleid uit het bestemmingsplan)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan dat betrekking heeft op een bedrijventerrein. Op grond van de planregels maakt een geluidverdeelplan, als onderdeel van een zonebeheerplan deel uit van het bestemmingsplan. De bestreden planregeling heeft, gelet op het doel hiervan, een ruimtelijk relevant karakter. Met het geluidverdeelplan

wordt immers beoogd een doelmatige verdeling van de beschikbare geluidruimte over de diverse percelen van het industrieterrein, en daarmee een doelmatig grondgebruik, te waarborgen. Dit doel kan niet worden bereikt door het stellen van geluidgrenswaarden aan individuele inrichtingen bij de verlening van vergunningen. In dit verband is van belang dat de Afdeling in haar uitspraak van 2 november 2011, nr. 201008546/1/M1, heeft overwogen dat in de Wet milieubeheer niet is bepaald, noch daaruit kan worden afgeleid, dat een omgevingsvergunningaanvraag mede moet worden getoetst aan een krachtens artikel 164 Wet geluidhinder vastgesteld zonebeheerplan. Nu gelet hierop de verdeling van de beschikbare geluidruimte op een industrieterrein niet in het kader van de vergunningverlening is gewaarborgd, heeft de raad in redelijkheid kunnen besluiten om een verdeling van de beschikbare geluidruimte in het bestemmingsplan te waarborgen. Artikel 3.1, eerste lid, Wet ruimtelijke ordening, noch de milieuwet- en regelgeving, staan er aan in de weg dat het geluidverdeelplan in het bestemmingsplan wordt opgenomen.

Het is echter in strijd met de rechtszekerheid dat de door de raad vastgestelde normen voor de verdeling van de geluidruimte niet zijn af te leiden uit het bestemmingsplan. Onvoldoende inzichtelijk is welke geluidruimte in het bestemmingsplan aan de gronden binnen het gezonde industrieterrein is toegekend en niet controleerbaar is of dit is gebaseerd op de huidige vergunde geluidruimte van de aldaar gevestigde bedrijven.

Vanuit een oogpunt van rechtszekerheid moet bindend zijn vastgelegd welk rekenmodel en, voor zover van toepassing, welke versie daarvan wordt gebruikt om te berekenen of aan de geluidnormering in de planregels wordt voldaan. In dat kader is voorts niet aanvaardbaar dat pas bij een aanvraag om uitbreiding van een bedrijf door de zonebeheerder wordt bepaald op welke beoordelingspunten de bijdrage aan de immissiewaarden dient te worden getoetst. Vanuit een oogpunt van rechtszekerheid kan het overigens op zichzelf wel aanvaardbaar zijn dat bedrijven vanwege de behoefte aan specifieke akoestische expertise een deskundige moeten inschakelen om vast te kunnen stellen in hoeverre de eerder aan hen vergunde geluidruimte wordt gerespecteerd in het bestemmingsplan. Onduidelijk is waaraan bij toepassing van de opgenomen afwijkingsbevoegdheid wordt getoetst, waar in de planregels is bepaald dat een omgevingsvergunning kan worden verleend in het geval een bedrijf bij uitbreiding niet meer geluid zal produceren dan aan hem is toegekend op basis van een geactualiseerde versie van het geluidverdeelplan.

**Uitspraak van 6 mei 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:1411 (201307326/1/R4 en
201307331/1/R4)**

(Een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het bouwen moet worden getoetst aan de bouwregels en de bestemming, welke bestemming nader kan worden ingevuld door specifieke gebruiksregels, door daarin een concrete uitleg te geven van het gebruik dat met die

bestemming in overeenstemming is. Het in de planregels opgenomen gebruiksverbod dient dan ook te worden betrokken bij de toets of het aangevraagde in overeenstemming is met de bestemming. De gebruiksregel zal niet kunnen worden tegengeworpen aan de vergunninghouder als overeenkomstig de aanvraag een - inmiddels in rechte onaantastbare - omgevingsvergunning voor het bouwen is verleend die uitdrukkelijk het beoogde gebruik omvat, al is dat in strijd met de gebruiksregel)

Samenvatting

Besluiten tot vaststelling bestemmingsplannen voor het buitengebied. Omdat een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden niet kan worden toegestaan, is in de planregels bepaald dat tot een gebruik, strijdig met de bestemming, in ieder geval wordt gerekend het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen ten behoeve van de uitbreiding van de bestaande veestapel waarbij een toename plaatsvindt van de stikstofdepositie vanaf het betreffende agrarische bedrijf of de betreffende gronden, op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en).

De Afdeling ziet aanleiding een precisering aan te brengen op hetgeen zij in de uitspraak van 6 augustus 2014, nr. 201207794/1/R4, heeft overwogen. Een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt getoetst aan de bouwregels en de bestemming. De bestemming kan, zoals in dit geval, nader worden ingevuld door de specifieke gebruiksregels, door daarin een concrete uitleg

te geven van het gebruik dat met die bestemming in overeenstemming is. Het in de planregels opgenomen gebruiksverbod dient dan ook te worden betrokken bij de toets of het aangevraagde in overeenstemming is met de bestemming. Een voorgenomen ontwikkeling die met deze specifieke gebruiksregel in strijd is, omdat een uitbreiding van het aantal dieren is beoogd zonder dat kan worden aangetoond dat de stikstofdepositie op de betrokken Natura 2000-gebieden niet toeneemt, dient dan ook te worden aangemerkt als een ontwikkeling die in strijd is met die bestemming. Een omgevingsvergunning voor het bouwen dient om die reden te worden geweigerd, dan wel te worden verleend onder een beperkend voorschrift, dat bewerkstelligt dat de toename van stikstofdepositie wordt voorkomen. De gebruiksregel zal niet kunnen worden tegengeworpen aan de vergunninghouder als overeenkomstig de aanvraag een - inmiddels in rechte onaantastbare - omgevingsvergunning voor het bouwen is verleend die uitdrukkelijk het beoogde gebruik, al is dat in strijd met de gebruiksregel, omvat.

Dit is in overeenstemming met vaste rechtspraak waaruit volgt dat een verleende omgevingsvergunning voor het bouwen een titel oplevert het vergunde bouwwerk te gebruiken overeenkomstig het doel waarvoor dit is opgericht. Als uit de aanvraag evenwel niet blijkt dat het beoogd gebruik in strijd is met de bestemming, maar het gebouwde niettemin zodanig wordt gebruikt dat het gebruiksverbod wordt overtreden, zal het bevoegd gezag

daartegen, ondanks de verleende vergunning, handhavend kunnen (en in beginsel moeten) optreden. Nu de plannen, gelet op de gebruiksregel, geen toename van stikstofdepositie op de betrokken Natura 2000-gebieden toestaan, zijn de plannen niet aan te merken als plannen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in die gebieden kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor die gebieden zijn aangewezen.

**Uitspraak van 1 april 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:1004 (201400577/1/R4)**

(In planregel met definitie van het begrip “grondgebonden agrarische bedrijfsvoering” mocht verwijzing naar richtlijn worden opgenomen om te verduidelijken aan welke vereisten een bedrijf moet voldoen om het te kunnen aanmerken als een grondgebonden agrarisch bedrijf)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan voor het buitengebied. In de definitie van het begrip “grondgebonden agrarische bedrijfsvoering” in de planregels is een verwijzing naar een richtlijn in de plantoelichting opgenomen, waardoor deze richtlijn deel uitmaakt van de definitie van het begrip “grondgebonden agrarische bedrijfsvoering” in de planregels. Door de bewoordingen van de daarin opgenomen criteria beperkt de richtlijn zich ertoe een zekere richting te geven aan de uitleg van het begrip grondgebondenheid, waarbij in enige mate

maatwerk mogelijk is. De raad heeft in redelijkheid ertoe over kunnen gaan met de verwijzing naar een richtlijn te verduidelijken aan welke vereisten een bedrijf moet voldoen om het te kunnen aanmerken als een grondgebonden agrarisch bedrijf en heeft zich terecht op het standpunt gesteld dat de in de toelichting opgenomen richtlijn geen harde, algemene, normen voor de uitleg van het begrip grondgebondenheid bevat. Voorts is de raad niet gehouden slechts regels op te nemen die dwingend worden voorgeschreven op grond van de provinciale verordening. In hetgeen in beroep is aangevoerd wordt geen aanleiding gezien voor het oordeel dat de raad zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat de in het plan als richtlijn opgenomen invulling van de eis van grondgebondenheid van agrarische bedrijven strekt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening. De in de richtlijn opgenomen criteria, die geen harde toetsingsnormen betreffen, zijn niet onredelijk.

**Uitspraak van 29 april 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:1356 (201403332/1/R2)**

(Standaard voor vergelijkbare bestemmingsplannen 2012 laat niet toe dat de bestemming “Wonen” ten behoeve van de functie “zorginstelling” wordt opgenomen)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan dat voorziet in de mogelijkheid een zorglandgoed te realiseren. Aan het perceel zijn onder meer de bestemming “Wonen” en de

aanduidingen “zorginstelling” en “bedrijfswoning” toegekend. De voor “Wonen” aangewezen gronden zijn bestemd voor: a) een zorggebouw, ter plaatse van de aanduiding “zorginstelling”; b) een beheerderswoning, ter plaatse van de aanduiding “bedrijfswoning”; c) bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals erven, tuinen, water, nutsvoorzieningen en parkeervoorzieningen. In paragraaf 3.3 van de Standaard voor vergelijkbare bestemmingsplannen 2012 (SVBP) is aangegeven dat ten behoeve van de eenduidigheid in de naamgeving en digitale verbeelding van bestemmingen een functielijst is opgesteld die als bijlage bij de SVBP is gevoegd en van toepassing is. In deze lijst wordt voor een aantal functies een vaste hoofdgroep voorgeschreven. Voor de functies in de functielijst zijn geen definities of voorwaarden met betrekking tot de inhoud opgesteld. Als een specifieke bestemmingsbenaming wordt gekozen waarbij de specificatie op de functielijst voorkomt dan moet de in de functielijst gegeven hoofdgroep worden gebruikt, aldus de SVBP. In de functielijst is de functie zorginstelling onder de hoofdgroep maatschappelijk ondergebracht. Onder de hoofdgroep wonen is de functie wonen ondergebracht. De systematiek van de SVBP laat niet toe dat de bestemming “Wonen” ten behoeve van de functie “zorginstelling” wordt opgenomen. Het plan voorziet immers in een zorginstelling ten behoeve van onzelfstandige bewoning waarbij sprake is van 24-uurs begeleiding en zorg. Voor de functie “zorginstelling” is in de systematiek van de SVBP in de functielijst de hoofdgroep maatschappelijk voorgeschreven.

**Uitspraak van 15 juli 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2254 (201402158/1/R1)**

(Door bij de vaststelling van een bestemmingsplan voor het buitengebied categoriaal de in het buitengebied gevestigde veehouderijen buiten het plan te laten, heeft geen integrale afweging van de betrokken ruimtelijk relevante belangen kunnen plaatsvinden)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan voor het buitengebied. In het buitengebied zijn ongeveer honderd veehouderijen gevestigd. Het onverkort vasthouden aan het uitgangspunt dat de actualisering van het planologische regime voor het buitengebied geen gevolgen mag hebben voor de bestaande uitbreidingsmogelijkheden van veehouderijen heeft de raad doen besluiten het bestemmingsplan ten opzichte van het ontwerp ervan gewijzigd vast te stellen. De raad heeft een bestemmingsplan vastgesteld waarin een kernfunctie van het buitengebied categoriaal buiten het plan is gelaten. Voor veehouderijen geldt daarom nog steeds het - ook volgens de raad niet actuele - uit 1998 daterende planologisch regime, met inbegrip van de daarin opgenomen uitbreidingsmogelijkheden.

De gevolgen van die aldus mogelijk blijvende uitbreidingen van veehouderijen voor onder meer ook binnen het buitengebied gesitueerde beschermde natuurgebieden en het woon- en leefklimaat binnen het buitengebied zijn niet betrokken bij de actualisatie van het planologische regime voor het buitengebied.

In het licht van ook de ruimtelijke samenhang tussen de veehouderijen met hun uitbreidingsmogelijkheden enerzijds en in het bijzonder de binnen het plangebied van het vastgestelde plan gelegen milieugevoelige bestemmingen anderzijds, heeft de raad met deze handelwijze miskend dat ter zake een inventarisatie en op basis daarvan een integrale afweging van de betrokken ruimtelijk relevante belangen moeten plaatsvinden, wil een met een bestemmingsplan te maken keuze voor een bepaalde planologische ontwikkeling in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening kunnen worden geacht. Dit leidt tot het oordeel dat het bestreden besluit, wat betreft het alsnog buiten het plan laten van de veehouderijen die in het ontwerpplan waren opgenomen, in strijd is met artikel 3.1, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening.

**Uitspraak van 26 augustus 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2718 (201402008/1/R3)**

(Planregeling op grond waarvan vestiging van of omschakeling naar pelsdierhouderij niet meer mogelijk is, toelaatbaar geoordeeld)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan voor het buitengebied. De raad heeft, anders dan in het voorheen geldende plan, een specifieke aanduiding toegekend aan de agrarische bouwvlakken van de bestaande pelsdierhouderijen. Op intensieve veehouderijlocaties zonder

deze aanduiding is de vestiging van of omschakeling naar een pelsdierhouderij niet meer mogelijk. De raad heeft aan de planregeling ten grondslag gelegd dat vanwege de op 15 januari 2013 in werking getreden Wet verbod pelsdierhouderij alleen bestaande pelsdierhouderijen zullen zijn toegestaan gedurende de planperiode. Nieuwe pelsdierhouderijen zijn daarom niet meer mogelijk gemaakt.

Bestaande pelsdierhouderijen mogen op grond van de wet worden voortgezet tot 1 januari 2024 en zijn als zodanig bestemd. De Afdeling ziet geen aanleiding voor het oordeel dat de raad niet in redelijkheid deze planregeling voor pelsdierhouderijen heeft kunnen opnemen. Dat aan de Wet verbod pelsdierhouderijen geen ruimtelijk motief ten grondslag ligt, leidt niet tot een ander oordeel, nu de raad met de ruimtelijke gevolgen van die wet en de gevolgen voor de uitvoerbaarheid van het plan rekening heeft gehouden.

De uitspraak van de rechtbank Den Haag van 21 mei 2014, ECLI:NL:RBDHA:2014:6161, waarmee de wet buiten werking is gesteld vanwege de door de rechtbank uitgevoerde fair balancetoets, leidt evenmin tot een ander oordeel. Daarbij is van belang dat de rechtbank in deze uitspraak de wet buiten werking heeft gesteld, omdat vanaf 15 januari 2013 sprake is van regulering van eigendom en per 1 januari 2024 sprake zal zijn van een zeer zware vorm van regulering van eigendom, ten gevolge waarvan de pelsdierhouders ernstig financieel (zullen) worden

getroffen, zonder dat op dit moment kan worden vastgesteld dat hen daarvoor enige, laat staan adequate, vergoeding zal worden geboden. Daarmee is volgens de rechtbank geen sprake van fair balance, hetgeen betekent dat bij deze stand van zaken de in de Wet verbod pelsdierhouderij neergelegde maatregelen disproportioneel zijn en in strijd met artikel 1 Eerste Protocol bij het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. De rechtbank heeft voorts overwogen dat, in aanmerking genomen de op zichzelf genomen deugdelijke motivering die de wetgever geeft voor het wettelijk ingrijpen en het uitgangspunt van een terughoudende toetsing door de rechter, de regelgeving niet “manifestly without reasonable foundation” is en dat evenmin kan worden gezegd dat een legitiem doel aan de bestreden wetgeving ontbreekt.

Gelet hierop doet het feit dat de rechtbank de Wet verbod pelsdierhouderij buiten werking heeft gesteld er niet aan af dat de raad belangrijke betekenis mocht toekennen aan het door de wetgever beoogde verbod op pelsdierhouderijen. De raad heeft met inachtneming van een goede ruimtelijke ordening regels kunnen vaststellen over de vestiging van nieuwe pelsdierhouderijen en heeft zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de planregeling geen onevenredige beperking voor de bestaande pelsdierhouderijen oplevert, omdat hun bestaande bedrijfsactiviteiten als zodanig zijn bestemd en zij in zoverre onder hetzelfde regime vallen als andere

intensieve veehouderijen. Dat zij in eventuele toekomstige uitbreidingen naar andere percelen worden beperkt, is onvoldoende voor het oordeel dat een onevenredige beperking plaatsvindt.

Uitspraak van 4 november 2015,

ECLI:NL:RVS:2015:3394 (201404465/1/R3)

(Planregeling die voor bouwen van nieuwe bedrijfsgebouwen toets aan gemeentelijke geurverordening voorschrijft, verdraagt zich niet met wettelijk systeem)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan voor het buitengebied. In de planregels is onder meer bepaald dat het bouwen van nieuwe bedrijfsgebouwen ten behoeve van het bedrijfsmatig houden van dieren uitsluitend is toegestaan indien wordt voldaan aan de ten tijde van de aanvraag van de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen geldende gemeentelijke geurverordening in samenhang gelezen met de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), terwijl uitbreiding van de bestaande veestapel van een agrarisch bedrijf uitsluitend is toegestaan indien wordt voldaan aan de geurverordening in samenhang met de Wgv. Deze planregels hebben tot doel leegstand van nieuw te bouwen stallen te voorkomen, wat een ruimtelijk relevant oogmerk is. Uitbreiding van de bestaande veestapel is in voorkomende gevallen echter ook mogelijk zonder de nieuwbouw van een stal. De desbetreffende planregel heeft daarmee – weliswaar onbedoeld – mede tot

gevolg dat op grond van het bestemmingsplan een toets wordt verricht zonder dat die toets een ruimtelijk relevant doel dient, zodat deze planregel in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. Ook de regeling vervat in eerstbedoelde planregel kan niet in stand blijven omdat deze het wettelijk stelsel op twee manieren doorkruist. Uit de desbetreffende bepalingen van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, het Besluit omgevingsrecht de Wgv en het Activiteitenbesluit milieubeheer volgt immers ten eerste dat de wetgever voor de categorieën veehouderijen waarvoor de raad in het plan een voorafgaande toetsing aan de normen uit de geurverordening heeft toegevoegd in het kader van een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen – de veehouderijen die onder het regime van de algemene regels van het Activiteitenbesluit milieubeheer vallen – juist heeft geregeld dat in het milieuspoor géén voorafgaande toetsing door het bevoegd gezag aan die normen hoeft plaats te vinden. Ten tweede is de planregel zo geformuleerd dat de toets aan de geurverordening in het kader van de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen óók geldt voor bedrijven die voor het aspect milieu omgevingsvergunningplichtig zijn. Uit bedoelde wettelijke bepalingen blijkt echter dat de wetgever voor die categorieën veehouderijen heeft geregeld dat de voorafgaande toets aan de normen uit de geurverordening plaats moet vinden in het kader van de beoordeling van de aanvraag om omgevingsvergunning voor de milieuactiviteit. Met het wettelijke systeem verdraagt zich niet dat een voorafgaande toets aan een

milieunorm als hier aan de orde plaatsvindt in het kader van een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen. De planregel is daarom in strijd met bedoelde wettelijke bepalingen, in onderlinge samenhang gelezen.

**Uitspraak van 4 februari 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:236 (201306630/5/R3)**

(Toekenning status van plattelandswoning aan voormalige agrarische bedrijfswoning laat onverlet dat ter plaatse de gevolgen voor de luchtkwaliteit beoordeeld moeten worden)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan dat een aanduiding “specifieke vorm van wonen – voormalige agrarische bedrijfswoning” bevat. Artikel 1.1a Wet algemene bepalingen omgevingsrecht betreft een bepaling die ziet op de omvang van een inrichting voor de toepassing van die wet en de daarop rustende bepalingen. Dat een bedrijfswoning, zoals in dit geval, op grond van het bestemmingsplan door een derde bewoond mag worden en daarom voor de toepassing van de Wabo en de daarop rustende bepalingen wordt beschouwd als onderdeel van die inrichting, staat los van de vraag of ingevolge artikel 5.19, tweede lid, Wet milieubeheer de luchtkwaliteit ter plaatse van het perceel waarop die woning staat al dan niet moet worden beoordeeld.

Het perceel waarop een voormalige agrarische bedrijfswoning staat die door een derde mag worden bewoond, kan niet worden aangemerkt als een terrein waarop een of meer inrichtingen zijn gelegen, waar bepalingen betreffende gezondheid en veiligheid op arbeidsplaatsen als bedoeld in artikel 5.6, tweede lid, Wet milieubeheer van toepassing zijn. Een dergelijk perceel kan immers niet worden aangemerkt als een arbeidsplaats als bedoeld in die bepaling. De raad heeft zich ten onrechte op het standpunt gesteld dat bij de eventuele verlening van een omgevingsvergunning voor de inrichting van appellante die gevolgen kan hebben voor de luchtkwaliteit, die luchtkwaliteit niet beoordeeld zal hoeven te worden ter plaatse van het perceel en dat de toekenning van de bestreden aanduiding daarom geen gevolgen zal hebben voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de inrichting.

**Uitspraak van 9 september 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2837 (201410585/1/R6)**

(Vingerwijzing voor hoe parkeerregeling in overeenstemming met artikel 3.1.2, tweede lid, Bro kan worden gebracht)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan dat voorziet in herontwikkeling van een terrein met onder meer de bouw van nieuwe woningen. De voor verschillende bestemmingen aangewezen gronden mogen op grond van de planregels daarvoor slechts worden bebouwd en gebruikt onder de

voorwaarde dat voldoende parkeergelegenheid voor auto's en fietsen wordt gerealiseerd of in stand gehouden. Voor zover de raad heeft beoogd met gebruikmaking van artikel 3.1.2, tweede lid, Bro een planregel te formuleren die ertoe leidt dat bij de aanvraag voor de omgevingsvergunning voor bouwen zal worden getoetst aan het gemeentelijk parkeerbeleid en de daarbij behorende parkeernormen, overweegt de Afdeling dat uit de planregels niet volgt dat bij de invulling van het begrip ‘voldoende parkeergelegenheid’ aan dit beleid dient te worden getoetst. Voorts is – anders dan artikel 3.1.2, tweede lid, onder a, Bro voorschrijft – in de planregel niet aangegeven op de uitoefening van welke bevoegdheid de planregel betrekking heeft. Gelet hierop biedt de planregel onvoldoende waarborg om te worden gehanteerd als toetsingsnorm bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning. De parkeerkwestie kan in zoverre met gebruikmaking van artikel 3.1.2, tweede lid, onder a, Bro, in het bestemmingsplan worden geregeld door in een bestemmingsplanregel neer te leggen dat bij de uitoefening van de bevoegdheid voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor bouwen de regel geldt dat voldoende parkeergelegenheid voor auto's en fietsen wordt gerealiseerd; dat voldoende betekent dat wordt voldaan aan de normen in de beleidsregels die zijn neergelegd in de “Nota Parkeernormen Fiets en Auto” die als bijlage 1 bij de parkeernota “Stallen en Parkeren 2013” hoort, en dat indien deze beleidsregels gedurende de planperiode worden gewijzigd, rekening wordt gehouden met de wijziging.

**Uitspraak van 9 september 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2851 (201501879/1/R6)**

(Planregel die van college van burgemeester en wethouders een nadere beslissing vergt omtrent de in het concrete geval toe te passen parkeernorm is niet in strijd met de rechtszekerheid of artikel 3.1.2, tweede lid, Bro)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan dat onder meer voorziet in een tuincentrum. In een planregel is bepaald dat, indien de omvang, het gebruik of de bestemming van een gebouw daartoe aanleiding geven, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte moet zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw hoort, dan wel op het desbetreffende terrein. Hiervoor dienen de normen zoals opgenomen in de CROW-publicatie 317 "kencijfers parkeren en verkeersgeneratie" te worden gehanteerd, waarin staat dat voor een tuincentrum op deze locatie een parkeernorm van 2,3 tot 2,8 parkeerplaatsen per 100 m² bvo moet worden aangehouden. Het college van burgemeester en wethouders dient bij de beoordeling van de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor bouwen, aan de hand van het bouwplan en met inachtneming van voormelde planregel, zo nodig aan de hand van beleidsregels, gemotiveerd te bepalen welke parkeernorm moet worden toegepast. Daarbij is het college niet gehouden om de minimumparkeernorm van 2,3 parkeerplaatsen per 100 m² bvo als

parkeernorm te hanteren, maar kan het de door hem nodig geachte parkeernorm tussen de 2,3 en 2,8 parkeerplaatsen per 100 m² bvo voorschrijven. Weliswaar vergt deze planregel van het college van burgemeester en wethouders een nadere beslissing omtrent de in het concrete geval toe te passen parkeernorm, maar naar het oordeel van de Afdeling is er gezien de aard van het in de betwiste planregel geregelde onderwerp - bezien ook in het licht van doel en strekking van de op 29 november 2014 in werking getreden wetswijziging waarbij de stedenbouwkundige bepalingen uit de bouwverordening hun gelding hebben verloren in het geval van een bestemmingsplanwijziging - geen aanleiding te oordelen dat deze planregel in strijd komt met de rechtszekerheid of artikel 3.1.2, tweede lid, Bro.

Bestuurlijke lus

**Uitspraak van 9 september 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2848 (201304768/2/R2)**

(Afwijzing verzoek om bij einduitspraak terug te komen van sommige oordelen in de tussenuitspraak)

Samenvatting

Bij besluit van 22 juni 2012 heeft de staatssecretaris van Economische Zaken aan RWE Eemshaven Holding B.V. (RWE) een vergunning krachtens de artikelen 16 en 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) verleend voor het oprichten, in werking nemen, in werking houden en regulier onderhoud van een elektriciteitscentrale in de Eemshaven, alsmede voor daarmee samenhangende werkzaamheden tot verlenging van de Wilhelminahaven en het treffen van natuurmaatregelen in de Emmapolder alsmede in de buitendijkse kwelders en de uitkoop van garnalenvisserij in de Dollard. Bij besluit van 19 juni 2012 hebben de colleges van gedeputeerde staten van Groningen, Fryslân en Drenthe aan RWE hiervoor een vergunning krachtens de artikelen 16 en 19d van de Nbw 1998 verleend.

Bij deze besluiten zijn stikstofmaatregelen en hydrologische maatregelen voorgeschreven. Met de maatregelen wordt beoogd de schadelijke gevolgen die rechtstreeks uit het project voortvloeien te voorkomen of te verminderen ter plaatse van de locatie van het voorkomen van de

habitattypes die negatieve gevolgen van het project ondervinden. Weliswaar worden sommige maatregelen uitgevoerd buiten het kwalificerend habitat, maar dat laat in dit geval onverlet dat niet is gebleken dat de effecten van die maatregelen niet plaatsvinden op de locaties van het voorkomen van de habitattypen. Zoals reeds in de tussenuitspraak is overwogen, hebben de staatssecretaris en de colleges de maatregelen dan ook terecht meegewogen in de passende beoordeling. Anders dan wordt betoogd is geen sprake van compenserende maatregelen. Het arrest Briels leidt dan ook niet tot een ander oordeel dan in de tussenuitspraak is gegeven. Reeds daarom ziet de Afdeling in dat arrest geen aanleiding om van de tussenuitspraak terug te komen.

Herziening/Termijn

Uitspraak van 30 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2542 (201504655/2/R2)

(Geschil over een bestemmingsplan. Uitzonderlijk geval waarin een verzoek om herziening binnen een termijn van drie maal zes weken moet worden ingediend)

Samenvatting

De indiening van een verzoek om herziening is niet aan enige wettelijke termijn gebonden. Een dergelijk verzoek mag echter niet onredelijk laat zijn ingediend. Bij de invulling van het “onredelijk laat-criterium” zal in de regel worden uitgegaan van een termijn van één jaar. Dit betekent dat de indiening van een verzoek om herziening als onredelijk laat wordt aangemerkt, indien het verzoek is ingediend meer dan een jaar na het bekend worden met de daarin gestelde nova dan wel, indien geen nova zijn gesteld, na de datum van openbaarmaking van de uitspraak waarvan herziening wordt verzocht. Een uitzondering op die regel wordt gemaakt voor die gevallen waarin het belang van de rechtszekerheid van andere belanghebbenden en bestuursorganen dermate betrokken is, dat het hanteren van een zo lange termijn niet aanvaardbaar zou zijn. Dit laatste kan zich eerder in meerpartijengeschillen dan in tweepartijengeschillen voordoen, en eerder indien bij de uitspraak waarvan herziening wordt verzocht, een besluit in stand is gebleven waarbij aan een of meer belanghebbenden toestemming is

verleend om bepaalde activiteiten te verrichten. In dergelijke uitzonderlijke gevallen geldt een termijn gelden van drie maal zes weken.

In de uitspraak waarvan thans herziening wordt verzocht, stond een bestemmingsplan ter beoordeling dat voorziet in de bouw van een supermarkt. De beroepen daartegen zijn in die uitspraak ongegrond verklaard. Het bestemmingsplan is in stand gebleven. Dat bestemmingsplan behelst een toestemming, waarvan een andere belanghebbende dan de appellanten, namelijk de supermarktexploitant, gebruik maakt. Gelet op deze omstandigheden weegt het belang bij rechtszekerheid van de supermarktexploitant zodanig zwaar dat het hanteren van een termijn van één jaar voor het indienen van een verzoek om herziening in dit geval niet aanvaardbaar is. Derhalve wordt in dit geval bij de invulling van het “onredelijk laat-criterium” uitgegaan van een termijn van drie maal zes weken.

Natuurbescherming

Uitspraak van 1 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2041 (201406597/1/R2)

(Artikel 12 Natuurbeschermingswet 1998 vereist niet dat een ontwerp tot aanwijzing van een gebied ter inzage dient te zijn gelegd alvorens dit gebied voorlopig kan worden aangewezen als Natura 2000-gebied. De enkele vrees dat handelingen worden verricht die het gebied kunnen aantasten voordat het gebied is aangewezen volstaat niet om het gebied voorlopig aan te wijzen)

Samenvatting

Het instrument van de voorlopige aanwijzing van een Natura 2000-gebied als bedoeld in artikel 12 Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel een gebied in geval van dringende noodzaak tijdig bescherming te kunnen bieden. In dit artikel wordt niet het vereiste gesteld dat een ontwerp tot aanwijzing van een gebied ter inzage dient te zijn gelegd alvorens dit gebied voorlopig kan worden aangewezen. Een uitleg van dit artikel die ertoe strekt dat na de terinzagelegging van een ontwerpbesluit pas van voorbereiding kan worden gesproken, verdraagt zich niet met voormeld doel, mede gelet op de duur van de voorbereiding die is vereist om een ontwerpbesluit te maken. In de totstandkomingsgeschiedenis van artikel 12 staat dat van dringende noodzaak sprake zal zijn als gerede vrees voor aantasting bestaat. Hieruit volgt dat de enkele vrees dat handelingen worden verricht die het gebied

kunnen aantasten voordat het gebied is aangewezen niet volstaat om een gebied voorlopig aan te mogen wijzen, maar dat deze vrees op enige wijze dient te worden geconcretiseerd. Inzicht dient te worden gegeven in mogelijke concrete handelingen die de ontwikkeling van natuur kunnen belemmeren. Met de enkele vrees voor handelingen die de ontwikkeling van natuurwaarden in de Hertogin Hedwigepolder als deelgebied van het Natura 2000-gebied “Westerschelde & Saefthinge” kunnen bemoeilijken is geen inzicht gegeven in mogelijke concrete handelingen die de ontwikkeling van dergelijke natuur kunnen belemmeren.

Uitspraak van 8 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2155 (201409056/1/R2)

(Aanwezigheid van lang geleden in Oosterschelde gedumpte munitie betreft niet het realiseren van een project dan wel het verrichten van een andere handeling als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, Natuurbeschermingswet 1998)

Samenvatting

Afwijzing verzoek om handhavend op te treden tegen het zonder vergunning als bedoeld in artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998 opgeslagen houden van munitie die is overgebleven uit de Tweede Wereldoorlog in of nabij het “Gat van Zierikzee” in het Natura 2000-gebied “Oosterschelde”. De munitiedump kan niet worden gekwalificeerd als een in stand gehouden opslagplaats.

Weliswaar is op verschillende momenten onderzoek verricht naar de gevolgen die de aanwezige munitie kan hebben voor het natuurlijk leefmilieu in de Oosterschelde, maar dergelijke handelingen kunnen niet worden gekwalificeerd als beheeractiviteiten of andere activiteiten om de munitiedump in stand te houden. Het beroep ziet aldus niet op activiteiten die thans worden uitgevoerd. Voor zover een activiteit werd verricht, namelijk het dumpen van de munitie na de Tweede Wereldoorlog in het Gat van Zierikzee, is deze activiteit gestaakt omstreeks 1967 en is sedertdien sprake van een feitelijk aanwezige toestand. Deze situatie kan thans dan ook niet worden gekwalificeerd als het realiseren van een project dan wel het verrichten van een andere handeling als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, Nbw 1998.

Uitspraak van 9 september 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2848 (201304768/2/R2)

(Einduitspraak over verleende vergunningen krachtens de Natuurbeschermingswet 1998 voor elektriciteitscentrale in de Eemshaven. Voorgeschreven maatregelen mochten als mitigerende maatregelen in passende beoordeling worden betrokken. Geen aantasting van natuurlijke kenmerken van betrokken Natura 2000-gebieden. Geen aanleiding terug te komen op tussenuitspraak)

Samenvatting

Einduitspraak over verleende vergunningen krachtens de Natuurbeschermingswet 1998 voor het oprichten, in

werking nemen, in werking houden en regulier onderhoud van een elektriciteitscentrale in de Eemshaven. Naar aanleiding van de tussenuitspraak van 16 april 2014, nr. 201304768/1/R2, hebben verweerders een nieuw besluit genomen.

- Verweerders hebben op grond van een na de tussenuitspraak opgesteld rapport over de uitstoot van kwikemissies de zekerheid verkregen dat de kwikemissie van de centrale niet zal leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden.
- De Afdeling ziet in het arrest *Briels* van het Hof van Justitie van 15 mei 2014 in zaak nr. C-521/12 geen aanknopingspunten voor het oordeel dat natuurmaatregelen die worden uitgevoerd ter plaatse van een Natura 2000-gebied nooit mitigerende maatregelen zijn. In de vergunning voorgeschreven natuurmaatregelen kunnen volgens de Afdeling als mitigerende maatregel worden meegewogen in de passende beoordeling, indien deze worden uitgevoerd ter plaatse van de arealen van een habitatype waar een toename van stikstofdepositie plaatsvindt. Verweerders hebben een voorgeschreven plagmaatregel terecht meegewogen als mitigerende maatregel en hebben daarom ook terecht aangenomen dat de toename van stikstofdepositie als gevolg van het project, gezien in samenhang met de voorgeschreven mitigerende maatregelen, niet

zal leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de desbetreffende twee Natura 2000-gebieden. Er was geen aanleiding op basis van het arrest *Briels* terug te komen van hetgeen in de tussenuitspraak was overwogen ten aanzien van in de vergunning voorgeschreven natuurmaatregelen voor een aantal andere Natura 2000-gebieden. Met de maatregelen wordt beoogd de schadelijke gevolgen die rechtstreeks uit het project voortvloeien te voorkomen of te verminderen ter plaatse van de locatie van het voorkomen van de habitatypes die negatieve gevolgen van het project ondervinden, zodat verweerders deze maatregelen terecht hebben meegewogen in de passende beoordeling.

De oorspronkelijke besluiten zijn vernietigd. De beroepen tegen het nieuwe besluit zijn ongegrond verklaard.

Omvang van het geding

Uitspraak van 3 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1722 (201403153/1/R1)

(Geen uitbreiding omvang geschil na afloop beroepstermijn/termijn voor aanvullen van gronden)

Samenvatting

De Afdeling ziet zich in beroepsprocedures tegen besluiten waarbij veel uiteenlopende belangen zijn betrokken, zoals een bestemmingsplan of andere besluiten op het gebied van het omgevingsrecht, gesteld voor specifieke problemen bij de bewaking van de goede procesorde, de zorgvuldigheid en de doelmatigheid van de procedure. Deze houden verband met de omvang en de complexiteit van het door de rechter te beslechten geschil alsmede met de omstandigheid dat het rechterlijk onderzoek vaak aan een beperkte termijn is gebonden en mogelijk ook het doen verrichten van deskundigenonderzoek omvat. Omwille van de zorgvuldigheid en de doelmatige voortgang van het rechterlijk onderzoek is het daarom belangrijk dat vóór de aanvang van dat onderzoek duidelijk is welke onderdelen van het besluit worden aangevochten. Die duidelijkheid vóór de aanvang van het rechterlijk onderzoek is evenzeer van belang omdat bij zulke besluiten vaak veel belanghebbenden zijn betrokken en die betrokkenheid zich vaak beperkt tot één of enkele besluitonderdelen. Gelet op het belang van een efficiënte geschilbeslechting, alsmede de rechtszekerheid van de andere

belanghebbenden, kan in het licht van de goede procesorde in een procedure tegen besluiten waarbij veel uiteenlopende belangen zijn betrokken, zoals een bestemmingsplan of andere besluiten op het gebied van het omgevingsrecht, daarom niet worden aanvaard dat de omvang van het geschil na afloop van de beroepstermijn of de gegeven termijn voor het aanvullen van de gronden wordt uitgebreid door het aanvechten van een nieuw besluitonderdeel.

Quorumvereiste

Uitspraak van 18 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:421 (201308561/1/R1)

(Quorumvereiste in Reglement van Orde heeft externe werking. Indien dat vereiste zwaarder is dan het wettelijke quorumvereiste, moet ook daaraan worden voldaan)

Samenvatting

Het college van gedeputeerde staten heeft aan de raad van de gemeente Haaksbergen een aanwijzing gegeven als bedoeld in artikel 3.8, zesde lid, van de Wet ruimtelijke ordening, ertoe strekkende dat een bepaald plangebied geen deel blijft uitmaken van het bestemmingsplan “Buitengebied Haaksbergen” zoals dat door de raad is vastgesteld.

Dit besluit is genomen in een vergadering van het college waarin wel werd voldaan aan het quorumvereiste vervat in artikel 56, eerste lid, van de Provinciewet, maar niet aan het quorumvereiste vervat in artikel 5, eerste lid, van het Reglement van Orde (RvO) van het college.

Artikel 56 van de Provinciewet laat colleges van gedeputeerde staten de ruimte om in hun reglement van orde een zwaarder quorumvereiste op te nemen dan in de wet is vervat. Artikel 5, eerste lid, van het RvO van het college van gedeputeerde staten van Overijssel is derhalve niet in strijd met artikel 56 van de Provinciewet.

Een reglement van orde kan bepalingen bevatten met externe werking, mits de aard van de betreffende bepalingen zich daartegen niet verzet. Het quorumvereiste van artikel 5, eerste lid, van het RvO strekt verder dan alleen de bescherming van de belangen van de bij de vergadering van het college afwezige leden. Het ziet er ook op dat zoveel mogelijk leden van het college aan de besluitvorming deelnemen teneinde aldus te komen tot een binnen het college zo breed mogelijk gedragen evenwichtig en zorgvuldig besluit.

In dit geval hebben de appellanten – als eigenaren van de door de reactieve aanwijzing getroffen percelen – ook gronden aangevoerd die betrekking hebben op de materiële norm van een goede ruimtelijke ordening. Niet kan worden geoordeeld dat de norm van een zorgvuldige besluitvorming, die aan artikel 5, eerste lid, van het RvO ten grondslag ligt, kennelijk niet ziet op de bescherming van hun belangen.

Op 12 november 2014 heeft het college besloten de besluiten die de afgelopen jaren in de collegevergaderingen zijn genomen en waarbij niet werd voldaan aan artikel 5 van het RvO alsnog te bekrachtigen. Hierover wordt overwogen dat de termijn als bedoeld in artikel 3.8, vierde lid, van de Wro geen termijn van orde betreft. Die bepaling verzet zich ertegen dat ruim een jaar na afloop van de in die bepaling vermelde termijn het besluit tot het geven van een reactieve aanwijzing alsnog wordt bekrachtigd. Herstel van het aan dat besluit klevende

gebrek door artikel 5 van het RvO met terugwerkende kracht in overeenstemming te brengen met artikel 56 van de Provinciewet is in dit geval in strijd met de rechtszekerheid.

Reactieve aanwijzing

Uitspraak van 29 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2363 (201407048/1/R2)

(Tweede bekendmaking en terinzagelegging besluit tot vaststelling bestemmingsplan en besluit tot geven reactieve aanwijzing heeft niet geleid tot een nieuwe beroepstermijn tegen de reactieve aanwijzing. Niet kan worden aanvaard dat door het nogmaals bekendmaken en terinzage leggen van het aanwijzingsbesluit en het binnen de daarin gegeven termijn indienen van een beroepschrift, de overschrijding door het college van burgemeester en wethouders van de beroepstermijn verschoonbaar is)

Samenvatting

Besluit tot geven van een reactieve aanwijzing ten aanzien van een besluit tot vaststelling van een bestemmingsplan. Het college van burgemeester en wethouders heeft het bestemmingsplan en het aanwijzingsbesluit twee keer bekend gemaakt. Na afloop van de eerste en halverwege de tweede gepubliceerde termijn heeft het college beroep ingesteld tegen het aanwijzingsbesluit. Uit artikel 3.8, zesde lid, van de Wro noch anderszins volgt uit de wet dat, indien de bekendmaking eerder plaatsvindt dan zes weken na de vaststelling van het bestemmingsplan verlengd met een week, sprake is van een gebrekkige bekendmaking en terinzagelegging en de termijn voor het indienen van beroep geen aanvang neemt. Het college van burgemeester en wethouders heeft daarom na afloop van de

beroepstermijn beroep ingesteld. Niet is gebleken van feiten of omstandigheden op grond waarvan met toepassing van artikel 6:11 Awb, zou moeten worden geoordeeld dat de overschrijding van de beroepstermijn verschoonbaar is. Dat het college wel binnen de in de tweede publicatie vermelde termijn beroep heeft ingesteld, is niet een dergelijke omstandigheid, in aanmerking genomen dat het op de hoogte kon en moest zijn van de omstandigheid dat met de terinzagelegging van het bestemmingsplan en daarbij behorende stukken, waaronder het aanwijzingsbesluit, de beroepstermijn was aangevangen en dat het college ingevolge artikel 3.8, zesde lid, van de Wro, zelf is belast met de bekendmaking en terinzagelegging van een aanwijzingsbesluit en dat mitsdien ook de beroepstermijn gekoppeld aan de terinzagelegging wordt bepaald. Niet kan worden aanvaard dat door het nogmaals bekendmaken en terinzage leggen van het aanwijzingsbesluit en het binnen de daarin gegeven termijn indienen van een beroepschrift, de overschrijding door het college van burgemeester en wethouders van de beroepstermijn verschoonbaar is. Een andere opvatting zou met zich brengen dat een gemeentebestuur zelf de verschoonbaarheid van overschrijding van de beroepstermijn zou kunnen bewerkstelligen.

Relativiteitsvereiste

Uitspraak van 20 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1585 (201403699/1/R2)

(Precisering jurisprudentie over de vraag of artikel 3.1.6, tweede lid, Besluit ruimtelijke ordening kan strekken tot bescherming van de belangen van een concurrent. Wanneer een concurrent stelt dat het besluit strijdt met die bepaling dienen daarbij feiten en omstandigheden naar voren te komen die het oordeel rechtvaardigen dat de voorziene ontwikkeling tot uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening relevante leegstand zal kunnen leiden)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan dat dagrecreatieve voorzieningen gericht op wellness in een recreatiegebied mogelijk maakt. Samengevat strekt artikel 3.1.6, tweede lid, van het Bro tot bevordering van zorgvuldig ruimtegebruik, waaronder het voorkomen van onnodig ruimtebeslag, en het voorkomen van onaanvaardbare leegstand. Voor zover de rechtsregel van artikel 3.1.6, tweede lid, Bro in rechte wordt ingeroepen door een concurrent die belanghebbende is bij het besluit in de zin van artikel 1:2 Awb omdat zijn onderneming werkzaam is in hetzelfde marktsegment en verzorgingsgebied, geldt het volgende. Wanneer een concurrent stelt dat het besluit strijdt met die bepaling dienen daarbij feiten en omstandigheden naar voren te komen die het oordeel rechtvaardigen dat de voorziene ontwikkeling tot een uit oogpunt van een

goede ruimtelijke ordening relevante leegstand zal kunnen leiden. In dat geval staat de in artikel 8:69a Awb neergelegde relativiteitseis niet aan inhoudelijke beoordeling van de gestelde strijd met artikel 3.1.6, tweede lid, Bro in de weg. In het kader van die beoordeling kan aan de orde komen of het bestreden besluit zodanige leegstandseffecten tot gevolg heeft dat dit tot een uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening onaanvaardbare situatie zal kunnen leiden. Voor relevante leegstand als hiervoor bedoeld is onvoldoende dat de voorziene ontwikkeling, die mogelijk wordt gemaakt door een bestemmingsplan of een omgevingsvergunning, leidt of kan leiden tot een verminderde vraag naar producten of diensten en daardoor tot daling van omzet en inkomsten van de eigen onderneming of de betreffende vestiging. Het enkele feit dat de voorziene ontwikkeling kan leiden tot beëindiging van de eigen bedrijfsactiviteiten ter plaatse en daardoor tot leegstand van het in gebruik zijnde bedrijfsgebouw is op zichzelf eveneens onvoldoende om te concluderen dat zich relevante leegstand zal voordoen. Dit kan echter onder omstandigheden anders zijn, bijvoorbeeld indien het bedrijfsgebouw dermate bijzondere bouwkundige dan wel locatie-specifieke eigenschappen heeft, dat andersoortig gebruik – al dan niet door transformatie – niet of onder zeer bezwarende omstandigheden tot de mogelijkheden behoort, hetgeen niet licht zal kunnen worden aangenomen. Voorts zou relevante leegstand zich voor kunnen doen bij leegstand als gevolg van de voorziene ontwikkeling in de omgeving van het bij de concurrent in

gebruik zijnde bedrijfspand. Niet is gebleken van feiten of omstandigheden die het oordeel rechtvaardigen dat de voorziene ontwikkeling tot een uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening relevante leegstand zal kunnen leiden. De in artikel 8:69a Awb neergelegde relativiteitseis staat daarom in dit geval aan inhoudelijke beoordeling van de beroepsgronden van de desbetreffende appellanten over de gestelde strijd met artikel 3.1.6, tweede lid, Bro in de weg.

Uitspraak van 9 september 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2855 (201400623/1/R1)

(Vervolg op uitspraak van 20 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1585 (201403699/1/R2). Wanneer een concurrent zich bevindt in de directe nabijheid van de locatie waar de betwiste ontwikkeling is voorzien, is er niet snel reden het relativiteitsvereiste tegen te werpen bij een beroep op de ladder voor duurzame verstedelijking)

Samenvatting

Besluiten tot vaststelling en gewijzigde vaststelling bestemmingsplan dat bij recht voorziet in perifere detailhandel in de vorm van een bouwmarkt (Bauhaus) met een daarbij behorend tuincentrum.

- *Praxis* e.a. zijn gevestigd naast de gronden in het plangebied. Zij stellen dat als gevolg van het voorliggende plan leegstand kan ontstaan in de omgeving van hun bedrijf, reeds omdat niet is uitgesloten dat het met het plan voorziene bedrijfspand leeg zal komen te

staan. Leegstand kan volgens hen leiden tot verloeder-
ring. Zij stellen er met het oog op hun ondernemings-
klimaat belang bij te hebben verloeder-
ing in de omgeving te voorkomen. Gelet hierop ziet de Afdeling
geen grond voor het oordeel dat artikel 3.1.6, tweede
lid, Bro kennelijk niet strekt tot bescherming van hun
belang. Dat *Praxis* ook als concurrent werkzaam is in
hetzelfde marktsegment als *Bauhaus* leidt in dit geval
niet tot een ander oordeel, nu *Praxis* in deze procedure
niet alleen opkomt voor haar concurrentiebelang.

- *Bricorama* is werkzaam als concurrent in hetzelfde
marktsegment en verzorgingsgebied als *Bauhaus*.
Zij exploiteert een vestiging van *Karwei* op ongeveer
4,3 km hemelsbreed van de gronden in het bestem-
mingsplan. *Bricorama* heeft verklaard dat de vestiging
van *Bauhaus* zou kunnen leiden tot de sluiting van
Praxis Tuincentrum, dat is gevestigd naast *Karwei*. De raad
heeft dit bevestigd. *Bricorama* stelt dat het plan derhalve
gevolgen kan hebben voor het ondernemingsklimaat
in haar omgeving. Nu *Karwei* en *Praxis Tuincentrum*
naast elkaar zijn gelegen op een terrein waar voor het
overige geen publiekstrekkingen zijn gevestigd, zal de
eventuele leegstand van het pand van *Praxis Tuincentrum*
relevant kunnen zijn voor het ondernemingsklimaat
van *Bricorama*. Geen grond wordt gezien voor het
oordeel dat artikel 3.1.6, tweede lid, Bro kennelijk niet
strekt tot bescherming van de belangen van *Bricorama*.

- Een andere appellante is eveneens als concurrent
werkzaam in hetzelfde marktsegment en verzorgings-
gebied als de voorziene vestiging van *Bauhaus*.
Zij exploiteert een vestiging van *Gamma* op ongeveer
2,4 km hemelsbreed van de gronden in het plan.
Zij heeft medegedeeld dat vanwege de geïsoleerde
ligging van *Gamma* geen relevante leegstand kan
ontstaan in haar omgeving die wordt veroorzaakt door
het aan de orde zijnde plan. Gelet hierop kan hetgeen
zij heeft aangevoerd over het ontstaan van onaanvaard-
bare leegstand als bedoeld in artikel 3.1.6, tweede lid,
Bro niet leiden tot vernietiging van het besluit.

**Uitspraak van 30 juni 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2174 (201402194/1/R2)**

(Verwevenheid bedrijfseconomische belangen met belang
van behoud van een goede staat van instandhouding van
het Natura 2000-gebied, zodat relativiteitsvereiste niet
wordt tegengeworpen)

Samenvatting

Verlening natuurbeschermingsvergunningen voor het
verbeteren van de vooroevers van drie dijkvakken langs de
Oosterschelde. Het mosselperceel van appellante ligt binnen
de begrenzing van het Natura 2000-gebied “Oosterschelde”,
terwijl niet in geschil is dat het voortbrengende vermogen
van dit mosselperceel mede wordt bepaald door de staat van
instandhouding van de Oosterschelde, waarvan de mossel
- die in het Profielendocument als typische soort van het

habitattype ‘grote baaien’ (H1160) is vermeld - onderdeel
uitmaakt. Gezien deze omstandigheid zijn de bedrijfs-
economische belangen van appellante zodanig verweven
met het belang van het behoud van een goede staat van
instandhouding van het Natura 2000-gebied, een belang dat
de Nbw 1998 beoogt te beschermen, dat geen aanleiding
bestaat voor het oordeel dat de betrokken normen van de
Nbw 1998 kennelijk niet strekken tot bescherming van de
belangen van appellante.

**Uitspraak van 23 december 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3992 (201410291/1/R2)**

(Gestelde schending van procedurele norm van artikel
3:12 Awb dient buiten beschouwing te blijven, nu
ingeroepen materiële normen uit Natuurbeschermingswet
1998 wegens toepassing van artikel 8:69a Awb niet tot
vernietiging besluit kunnen leiden)

Samenvatting

Verlening vergunning krachtens artikel 19d Natuur-
beschermingswet 1998 voor een melkrundvee- en
pluimveehouderij. De gestelde schending van de proce-
durele norm als bedoeld in artikel 3:12, eerste lid, Awb
kan niet los worden gezien van de materiële normen
waarop de appellerende vereniging zich beroept. Nu de
door haar ingeroepen materiële normen wegens toepassing
van artikel 8:69a Awb niet tot vernietiging van het besluit
kunnen leiden, ziet de Afdeling aanleiding inhoudelijke
bespreking van deze beroepsgrond achterwege te laten.

Tracéwet

Uitspraak van 6 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1405 (201307986/2/R6)

(Nadere beoordeling aspect trillinghinder na vaststelling tracébesluit “Derde spoor Zevenaar–Duitse grens” in einduitspraak toereikend geoordeeld)

Samenvatting

Vaststelling tracébesluit “Derde spoor Zevenaar–Duitse grens”. In de tussenuitspraak van 26 februari 2014, nr. 201307986/1/R6, had de Afdeling geoordeeld dat de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu onvoldoende inzichtelijk had gemaakt of met de aangepaste verwerking van de desbetreffende gegevens door de staatssecretaris tegemoet was gekomen aan de in de uitspraak van 2 oktober 2013, nr. 201207300/1/R4, neergelegde kritiek op de Beleidsregel Trillinghinder Spoor. Daarmee achtte de Afdeling ook onvoldoende inzichtelijk of de trillinghinder in de onderhavige situatie aanvaardbaar kon worden geoordeeld. De Afdeling zag daarom aanleiding voor toepassing van de bestuurlijke lus. Nadat de staatssecretaris te kennen had gegeven het gebrek te hebben hersteld, heeft de Afdeling in de einduitspraak geoordeeld dat in hetgeen de verschillende appellanten in beroep hebben aangevoerd geen aanknopingspunten zijn te vinden voor het oordeel dat de staatssecretaris de trillinghinder in de betrokken woningen niet in redelijkheid aanvaardbaar heeft kunnen achten. De rechtsgevolgen van het vernietigde tracébesluit zijn daarom in stand gelaten.

Verordening

Uitspraak van 16 september 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2927 (201410669/1/R6)

(Het college van gedeputeerde staten heeft met een beroep op provinciale belangen aan een gemeenteraad een proactieve aanwijzing gegeven om een bestemmingsplan vast te stellen in afwijking van de provinciale verordening. De verordening bevat daarvoor geen specifieke delegatiegrondslag. De aanwijzing is in strijd met het wettelijke stelsel van de Wro en de daarin neergelegde taakverdeling tussen provinciale staten en het college)

Samenvatting

Besluit tot het geven van een proactieve aanwijzing om een bestemmingsplan vast te stellen ten behoeve van de plaatsing van ten minste vijf windturbines – het Windpark Kabeljauwbeek – binnen het in de aanwijzing aangegeven gebied overeenkomstig de bij de aanwijzing gegeven voorschriften. Niet in geschil is dat de beoogde ontwikkeling van het windpark in strijd is met artikel 32 van de Verordening ruimte 2014, omdat de locatie niet ligt in een zoekgebied als bedoeld in die bepaling. De raad wil meewerken aan de ontwikkeling van het windpark. Het college van gedeputeerde staten heeft met de proactieve aanwijzing beoogd voornoemde belemmering weg te nemen en zo de voorgenomen ontwikkeling, in afwijking van de Verordening, alsnog mogelijk te maken.

Met de provinciale verordening kunnen provinciale staten regels stellen inzake de inhoud van een bestemmingsplan in het belang van een goede ruimtelijke ordening met het oog op provinciale belangen. De raad moet deze regels in acht nemen bij de vaststelling van een bestemmingplan. Bij deze functie van de provinciale verordening past niet dat het college zonder specifieke delegatiegrondslag met een beroep op provinciale belangen in een bepaald geval afwijkt van de bepalingen van de provinciale verordening door de gemeenteraad ertoe te verplichten een bestemmingsplan vast te stellen in afwijking van die verordening. Het past aldus niet in het wettelijke stelsel van de Wro en bij de daarin neergelegde taakverdeling tussen provinciale staten en het college dat het college zonder specifieke grondslag afwijkt van artikel 32 van de Verordening. Artikel 36.6 van de Verordening, waarin niet alleen is beoogd een voorrangsregeling te treffen voor gevallen waarin een aanwijzing en de bepalingen van de Verordening niet met elkaar in overeenstemming zijn, maar ook om een grondslag te bieden voor het geven van een proactieve aanwijzing door het college in afwijking van de Verordening, moet wegens strijd met het wettelijk systeem van de Wro buiten toepassing worden gelaten.

**Uitspraak van 6 mei 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:1424 (201406629/1/R6)**

(Bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 4.1a Wet ruimtelijke ordening behoeven niet onvoorzienbaar te zijn, maar moeten wel zijn gelegen in de ruimtelijke kwaliteit van de ontwikkeling waarvoor de ontheffing is aangevraagd)

Samenvatting

Besluit tot vaststelling bestemmingsplan dat voorziet in de herontwikkeling van een hoofdzakelijk agrarisch gebied ten behoeve van glastuinbouw, logistiek, agribusiness, kleinschalige bedrijvigheid, woningen en woonwerkkavels, aan welk besluit ten grondslag ligt het besluit van gedeputeerde staten van Zuid-Holland tot ontheffingverlening van de Verordening Ruimte. De in artikel 4.1a, eerste lid, Wet ruimtelijke ordening bedoelde bijzondere omstandigheden behoeven niet onvoorzienbaar te zijn. Weliswaar heeft de memorie van toelichting van het wetsvoorstel deze strekking (Kamerstukken II, 2011/12, 32 821, nr. 3, blz. 4), maar het wetsvoorstel is nadien gewijzigd. Uit de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 4.1a van na deze wijziging volgt dat de wetgever uitdrukkelijk niet heeft beoogd de eis te stellen dat de ontwikkeling waarvoor ontheffing wordt verleend niet voorzien of niet voorzienbaar was (Kamerstukken II, 2011/12, 32 821, nr. 8, blz. 4, en nr. 13, blz. 20 en 22). Gelet op de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 4.1a Wro (Kamerstukken II, 2011/12, 32 821, nr. 9, blz. 2-3, nr. 13,

blz. 20 en 22) moeten de bijzondere omstandigheden als bedoeld in het eerste lid van artikel 4.1a zijn gelegen in de ruimtelijke kwaliteit van de ontwikkeling waarvoor de ontheffing is aangevraagd. Dit betekent dat een bestuurlijke omissie als waarvan volgens gedeputeerde staten in dit geval sprake is op zichzelf genomen geen bijzondere omstandigheid oplevert. Gedeputeerde staten hebben geen bijzondere omstandigheden gesteld die in dit geval het verlenen van ontheffing van de Verordening Ruimte rechtvaardigen. De rechtsgevolgen van het gedeeltelijk vernietigde besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan kunnen in stand worden gelaten, nu de raad het desbetreffende plandeel voor het bedrijventerrein rehtens overeenkomstig de inmiddels gewijzigde Verordening Ruimte kan vaststellen.

**Uitspraak van 18 november 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3514 (201410361/1/R3)**

(Indien in een provinciale verordening aan het orgaan dat de verordening heeft vastgesteld de bevoegdheid is toegekend een gebiedsaanwijzing die bij de verordening heeft plaatsgevonden te wijzigen is die aanwijzing een algemeen verbindend voorschrift. Ook indien aan een ander orgaan dan het orgaan dat de verordening heeft vastgesteld de bevoegdheid is toegekend de gebiedsaanwijzing die bij de verordening heeft plaatsgevonden te wijzigen, is de wijziging door dat orgaan een algemeen verbindend voorschrift)

Samenvatting

Indien in een verordening een gebied is aangewezen waar een bepaald verbod of gebod geldt, is die aanwijzing een algemeen verbindend voorschrift. Dit geldt ook indien de verordening aan het orgaan dat de verordening heeft vastgesteld de bevoegdheid toekent de gebiedsaanwijzing die bij de verordening heeft plaatsgevonden, te wijzigen. Indien aan een ander orgaan dan het orgaan dat de verordening heeft vastgesteld de bevoegdheid is toegekend de gebiedsaanwijzing die bij de verordening heeft plaatsgevonden te wijzigen, is de wijziging door dat orgaan eveneens een algemeen verbindend voorschrift. De als bijlagen bij de Verordening ruimte 2014 behorende kaarten met gebiedsbegrenzingsvormen een onlosmakelijk geheel met de verordening.

De begrenzing van het bestaand stedelijk gebied in de verordening is daarom een algemeen verbindend voorschrift. Voor zover is geweigerd deze begrenzing voor het betrokken gebied te wijzigen, is dit besluit een weigering om een algemeen verbindend voorschrift te wijzigen. In hetgeen de raad heeft aangevoerd ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat gedeputeerde staten de bestaande begrenzing van het bestaand stedelijk gebied in de Verordening ruimte 2014, voor zover bestreden, hadden moeten wijzigen omdat deze in strijd is met een hoger wettelijk voorschrift of een algemeen rechtsbeginsel.

**Uitspraak van 1 april 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:990 (201401654/1/R1 en
201402613/1/R1)**

(Bepaling in Noord-Hollandse provinciale verordening over windturbines is niet in strijd met artikel 9e Elektriciteitswet 1998)

Samenvatting

Weigering ontheffing te verlenen van artikel 32 Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS) voor het realiseren van een windturbine op een bedrijventerrein als laatste in een lijn van vijf langs het Noord-Hollands Kanaal. De verplichting vervat in artikel 9e Elektriciteitswet 1998 heeft betrekking heeft op de toepassing van de bevoegdheid als zodanig en niet op de locatie, vorm of anderszins inhoudelijke afwegingen, zodat provinciale staten nog steeds een uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening acceptabele beslissing zullen moeten nemen. Artikel 32 PRVS bevat geen absoluut verbod op het oprichten van windturbines buiten het windgebied Wieringermeer. Blijkens het vierde lid hebben provinciale staten windturbines buiten de Wieringermeer willen toestaan in lijnopstellingen van minimaal zes windturbines buiten bepaalde gebieden waarbij bestaande solitaire windturbines dan wel verouderde lijnopstellingen worden gesaneerd. Voorts zijn voorwaarden gesteld die betrekking hebben op de uiterlijke verschijningsvorm, de draairichting, de rotordiameter en de ashoogte van de windturbines en aan de afstand tot gevoelige bestemmingen.

Geen aanleiding bestaat voor het oordeel dat artikel 32 PRVS in zoverre in strijd is met artikel 9e Elektriciteitswet 1998. Provinciale staten hebben bij de vaststelling van artikel 32 PRVS afgewogen dat het initiatief voor de gewenste windturbine als gevolg daarvan niet door zou kunnen gaan en ervoor gekozen voor de gewenste windturbine in de PRVS geen regeling te treffen. Gelet hierop bestaat geen aanleiding voor het oordeel dat gedeputeerde staten zich ten onrechte op het standpunt hebben gesteld dat geen sprake is van bijzondere omstandigheden op grond waarvan ontheffing had moeten worden verleend van artikel 32 PRVS.

Vreemdelingenkamer

Asiel

Uitspraak van 9 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1201 (201501445/1/V2)

(Integrale geloofwaardigheids- beoordeling is geen wijziging van beleid in de zin van artikel 83 van de Vw 2000 en dus geen wijziging van recht)

Samenvatting

Met het WBV 2014/36 heeft de staatssecretaris de zogenoemde integrale geloofwaardigheidsbeoordeling van een asielrelaas geïntroduceerd. Uit de toelichting op het WBV blijkt dat daarmee is beoogd de kenbaarheid en inzichtelijkheid van de geloofwaardigheidsbeoordeling door de staatssecretaris te vergroten, mede door het kader van de positieve overtuigingskracht niet langer toe te passen. Het WBV 2014/36 is uitgewerkt in WI 2014/10. Uit deze werkinstructie blijkt dat de geloofwaardigheid weliswaar in verschillende stappen wordt beoordeeld, maar dat daarbij de in artikel 31, tweede lid, van de Vw 2000 genoemde feiten en omstandigheden relevant blijven. Blijkens de werkinstructie is het uiteindelijke geloofwaardigheidsoordeel van de staatssecretaris een afweging van de verschillende elementen van een relaas, die in onderlinge samenhang worden gewogen.

Volgens de Afdeling is met de integrale geloofwaardigheidsbeoordeling geen inhoudelijke wijziging van het beoordelingskader beoogd, maar een andere wijze van

motiveren van het geloofwaardigheidsoordeel van de staatssecretaris om de rechterlijke toetsing daarvan te versterken. Het relevante wettelijk kader en de criteria op grond waarvan de staatssecretaris asielrechtelijke bescherming verleent, zijn ook niet gewijzigd. Ook in de bewijslastverdeling komt geen wijziging. Het is nog steeds in de eerste plaats aan de desbetreffende vreemdeling om de door hem aan zijn aanvraag ten grondslag gelegde feiten en omstandigheden tegenover de staatssecretaris aannemelijk te maken, en aan de staatssecretaris om bij de voorbereiding van het besluit de nodige kennis omtrent de relevante feiten te vergaren. Aannemelijk is gemaakt dat noch de opsomming van die omstandigheden, die van invloed kunnen zijn op de geloofwaardigheid van een asielrelaas, noch het relatieve gewicht dat eraan kan toekomen, afhankelijk van een asielrelaas in een concrete zaak, is veranderd. De integrale geloofwaardigheidsbeoordeling is derhalve geen wijziging van beleid als bedoeld in artikel 83, eerste lid, aanhef en onder b, van de Vw 2000, en dus geen wijziging van het recht.

Uitspraak van 2 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2100 (201409956/1/V1)

(Een asielerzoek van Charles Taylor is terecht afgewezen)

Samenvatting

De vreemdeling is door het Speciaal Hof voor Sierra Leone in hoger beroep veroordeeld tot een gevangenisstraf van 50 jaren. Door de president van het Hof is bepaald dat

de vreemdeling deze straf zal uitzitten in het Verenigd Koninkrijk. Na zijn overdracht aan het Verenigd Koninkrijk heeft de advocaat van de vreemdeling onder meer het ingevulde en ondertekende formulier 'Aanvraag tot het verlenen van een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd' naar de staatssecretaris gestuurd. De vreemdeling heeft aan zijn asielerzoek ten grondslag gelegd dat hij tijdens zijn detentie in het Verenigd Koninkrijk een reëel risico loopt op een onmenselijke behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM, nu een veroordeelde door een internationaal tribunaal eerder in een gevangenis in het Verenigd Koninkrijk is aangevallen en gewond geraakt.

Anders dan de staatssecretaris is de Afdeling van oordeel dat de Nederlandse staat rechtsmacht had om bij de overdracht van de vreemdeling te beoordelen of hij in de gevangenis van het Verenigd Koninkrijk een reëel risico loopt op schending van artikel 3 van het EVRM. Daartoe acht de Afdeling redengevend dat de rechtsmacht tot deze beoordeling niet door de Nederlandse staat is overgedragen en dat in de beslissing van de president van het Hof dat de vreemdeling zijn straf zal uitzitten in het Verenigd Koninkrijk dit risico niet is beoordeeld. Verder verplicht Resolutie 1688 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties noch andere regelgeving met betrekking tot het Hof de Nederlandse staat uitdrukkelijk om af te zien van een beoordeling van dit risico en valt hieruit evenmin af te leiden dat de Veiligheidsraad de bedoeling heeft gehad deze mogelijkheid uit te sluiten.

Een beoordeling door de Nederlandse staat van het risico op schending van artikel 3 van het EVRM staat op zichzelf immers niet in de weg aan het nakomen van de in Resolutie 1668 neergelegde verplichtingen. Aanvankelijk brengt een dergelijke beoordeling alleen met zich dat de overdracht van de vreemdeling wordt opgeschort totdat de staatssecretaris de uitkomst daarvan in een besluit heeft neergelegd. Zelfs indien de uitkomst van de beoordeling vervolgens zou zijn dat de vreemdeling in de gevangenis in het Verenigd Koninkrijk een reëel risico loopt op een behandeling in strijd met artikel 3 van het EVRM, heeft dit niet tot gevolg dat de Nederlandse staat niet aan de – onder meer – in Resolutie 1688 neergelegde verplichtingen kan voldoen. In overleg met het Hof kunnen immers maatregelen worden getroffen om de strijd met artikel 3 van het EVRM weg te nemen, zodat overdracht van de vreemdeling, al dan niet aan het Verenigd Koninkrijk, ten behoeve van de tenuitvoerlegging van de gevangenisstraf alsnog kan plaatsvinden.

De staatssecretaris had vóór overdracht van de vreemdeling aan het Verenigd Koninkrijk moeten beoordelen of hij daar een risico loopt op een behandeling in strijd met artikel 3 van het EVRM. De rechtbank heeft evenwel in het kader van de finale geschillenbeslechting terecht geoordeeld dat, achteraf bezien, de overdracht van de vreemdeling niet in strijd was met artikel 3 van het EVRM, nu de vreemdeling, nadat hij in de beroepsfase het asielverzoek heeft toegelicht en zijn advocaat daartoe

blijkens het proces-verbaal van de zitting van de rechtbank tevens ter zitting uitdrukkelijk in de gelegenheid is gesteld, geenszins aannemelijk heeft gemaakt dat hij in het Verenigd Koninkrijk een reëel risico loopt op een behandeling in strijd met artikel 3 van het EVRM.

De rechtbank heeft daarvoor terecht van belang geacht dat het Verenigd Koninkrijk partij is bij het EVRM en dat de vreemdeling niet aannemelijk heeft gemaakt dat het Verenigd Koninkrijk in zijn geval geen bescherming zal bieden tegen een behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM. Uit de jurisprudentie van het EHRM volgt immers dat, bij gebrek aan bewijs van het tegendeel, het vermoeden bestaat dat een partij bij het EVRM – in dit geval het Verenigd Koninkrijk – de daarin neergelegde verplichtingen naleeft jegens alle personen binnen haar rechtsmacht.

Hoewel de omstandigheid dat de staatssecretaris niet voorafgaand aan de overdracht van de vreemdeling een beslissing heeft genomen op zijn asielverzoek tot gevolg heeft gehad dat verscheidene procedurele rechten niet in acht zijn genomen, is de vreemdeling hierdoor, mede gezien het feit dat hij in beroep alsnog in de gelegenheid is gesteld zijn asielverzoek toe te lichten, niet in zijn belangen geschaad en heeft de rechtbank door te oordelen dat de staatssecretaris artikel 3 van het EVRM niet en artikel 13 van het EVRM wel heeft geschonden, het asielverzoek terecht afgewezen.

Uitspraak van 8 juli 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2170 (201208550/1, 201110141/1
en 201210441/1/V2)

(De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie moet verduidelijken hoe hij in concrete zaken de geloofwaardigheid van de seksuele gerichtheid van vreemdelingen beoordeelt)

Samenvatting

De Afdeling is van oordeel dat de werkwijze die de staatssecretaris in het algemeen hanteert bij het onderzoek naar de geloofwaardigheid van de seksuele gerichtheid van een vreemdeling, binnen de grenzen van het Unierecht blijft. De staatssecretaris heeft echter niet duidelijk gemaakt hoe hij de geloofwaardigheid van de seksuele gerichtheid in concrete gevallen wél beoordeelt. Daartoe overweegt de Afdeling dat de staatssecretaris niet inzichtelijk heeft gemaakt op welke vragen en antwoorden, in het concrete geval in het licht van het asielrelaas van de desbetreffende vreemdeling, het zwaartepunt ligt en hoe de staatssecretaris de door een vreemdeling gegeven antwoorden waardeert en onderling weegt. Wegens het ontbreken van een beleidsregel of een vaste gedragslijn van de staatssecretaris over de wijze waarop hij een gestelde seksuele gerichtheid onderzoekt en beoordeelt, terwijl dat onderzoek en die beoordeling binnen het Nederlandse bestuursrechtelijke stelsel in eerste instantie aan hem is, is het voor de bestuursrechter thans niet mogelijk effectief te toetsen hoe de staatssecretaris in een concreet geval dat onderzoek en die beoordeling verricht en aldus een zorgvuldig

voorbereid en deugdelijk gemotiveerd besluit neemt over de geloofwaardigheid van een seksuele gerichtheid als asielmotief. Het is binnen dit stelsel niet aan de bestuursrechter, maar aan de staatssecretaris om hieraan in de vormgeving en uitvoering van het vreemdelingenbeleid nader invulling te geven. Daarbij moet hij volgens de Afdeling ook verschil tussen de rechtspraak van het Hof van Justitie en het EHRM over de al dan niet vereiste terughoudendheid bij het invulling geven aan de gerichtheid in het land van herkomst betrekken.

Bed-bad-brood

Uitspraak van 26 november 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3415 (201500577/1/V1)

(De staatssecretaris mag voorwaarden stellen bij bed-bad-broodopvang)

Samenvatting

Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen zijn de artikelen 13, aanhef en vierde lid, en 31, aanhef en tweede lid, van het ESH niet een ieder verbindend en lenen zij zich derhalve niet voor rechtstreekse toepassing door de rechter. Voorts zijn beslissingen van het ECSR niet bindend voor de verdragsluitende partijen, zodat daaraan in een procedure als deze geen rechtstreekse aanspraken kunnen worden ontleend. Zodanige beslissingen zijn wel gezaghebbend. Uit arresten van het EHRM volgt dat dit Hof voor de uitleg van het EVRM waarde hecht aan de interpretaties die het ECSR geeft. Beslissingen van het ECSR kunnen aldus een rol spelen bij de uitleg en toepassing van andere – wel rechtstreeks toepasbare – bepalingen, zoals de artikelen 3 en 8 van het EVRM. Dit neemt echter niet weg dat uiteindelijk de interpretatie die het EHRM aan laatstgenoemde verdragsbepalingen geeft, bepalend is. Het EHRM is immers ingevolge artikel 19 van het EVRM ingesteld om de nakoming van de verplichtingen die uit het EVRM voortvloeien te verzekeren. Het EHRM heeft ingevolge artikel 32 van het EVRM exclusieve rechtsmacht in kwesties over interpretatie

en toepassing van het EVRM die hem worden voorgelegd en de uitspraken van het EHRM zijn ingevolge artikel 46, eerste lid, van het EVRM bindend voor de staten die partij zijn bij die uitspraken.

De staatssecretaris heeft zich terecht op het standpunt gesteld dat het gevolg van de keuze van een meerderjarige vreemdeling om zich niet bereid te verklaren mee te werken aan vertrek, te weten dat de staatssecretaris hem de toegang tot de VBL weigert, in beginsel voor diens risico komt, indien die vreemdeling niet rechtmatig in Nederland verblijft en op hem ingevolge artikel 61, eerste lid, van de Vw 2000 de plicht rust om Nederland uit eigen beweging te verlaten. Dat neemt echter niet weg dat de staatssecretaris er uit een oogpunt van zorgvuldigheid rekening mee moet houden dat zich niettemin bijzondere omstandigheden kunnen voordoen waarin hij aan het bieden van onderdak niet bij voorbaat de voorwaarde mag verbinden dat die vreemdeling meewerkt aan zijn vertrek uit Nederland. Zodanige bijzondere omstandigheden doen zich voor, indien uit hetgeen die vreemdeling aan zijn verzoek ten grondslag heeft gelegd, blijkt dat hij vanwege zijn psychische gesteldheid, althans voorlopig, niet in staat kan worden geacht de gevolgen van zijn handelen en nalaten te overzien. Zolang deze omstandigheden zich voordoen kan die vreemdeling niet verantwoordelijk worden gehouden voor zijn weigering mee te werken aan vertrek. Het is aan die vreemdeling om aan zijn verzoek zodanige bijzondere omstandigheden ten

grondslag te leggen. Het voorgaande laat voormelde op die vreemdeling rustende plicht om Nederland uit eigen beweging te verlaten evenwel onverlet.

Belanghebbende

Uitspraak van 17 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1852 (201404716/1/V6)

(Ook werknemer is belanghebbende bij besluit tot afwijzing aanvraag werkgever om tewerkstellingsvergunning)

Samenvatting

Bij een besluit tot afwijzing door de Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen van een aanvraag van de werkgever om verlenging van de geldigheidsduur van een tewerkstellingsvergunning voor het door de werknemer verrichten van arbeid bij die werkgever, is ook het belang van de werknemer rechtstreeks betrokken. Wegens die afwijzing is de werknemer niet langer gerechtigd arbeid te verrichten voor de werkgever. Aannemelijk is gemaakt dat concreet uitzicht op een arbeidsovereenkomst bestond. Gelet hierop bestaat een reële mogelijkheid dat de werknemer als gevolg van de afwijzing van de verlening van de tewerkstellingsvergunning in een, aan het fundamentele recht op arbeid ontleend, belang zal worden geschaad, ter bescherming waarvan toegang tot de bestuursrechter haar niet mag worden onthouden. Reeds daarom heeft de werknemer een voldoende eigen belang om te kunnen worden aangemerkt als belanghebbende, als bedoeld in artikel 1:2, eerste lid, van de Awb.

Besluit

Uitspraak van 28 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3302 (201406955/1/V6)

(Bestuurlijk rechtsoordeel inhoudende dat werkgevers zijn vrijgesteld van het vereiste om voor door werknemers verrichten arbeid over een tewerkstellingsvergunning te beschikken, is geen besluit)

Samenvatting

Het indienen van een aanvraag om een tewerkstellingsvergunning (twv) of een gecombineerde vergunning voor verblijf en arbeid (gvva) is de aangewezen weg om uitsluitel te verkrijgen over de vraag of voor de door de werknemers uit te voeren werkzaamheden twv's zijn vereist. Dat het voor de werkgevers bezwarend is om een twv dan wel een gvva aan te vragen, is geen reden om een uitzondering te maken op het algemene uitgangspunt dat, indien onzekerheid bestaat over het bestaan van een vergunningplicht, een aanvraag om verlening van een vergunning uitsluitel moet bieden. Indien voor een belanghebbende de mogelijkheid bestaat om voor de door hem gewenste activiteit een vergunning te vragen, is het volgen van die weg voor hem in beginsel niet onevenredig bezwarend om een antwoord te verkrijgen op de vraag of die vergunning is vereist. Dat aan de aanvraag om verlening van een twv of een gvva kosten zijn verbonden en daarmee tijd is gemoeid, maakt niet dat deze weg onevenredig bezwarend is. De stelling dat op voorhand

vast staat dat aanvragen om een twv of een gvva zullen worden afgewezen, nog daargelaten dat dit niet vast staat, geeft geen aanleiding voor een ander oordeel.

Het betoog dat overgangsrecht ontbreekt en dat niet van de werkgevers mag worden verlangd dat zij in individuele gevallen aanvragen indienen, baat hun niet. Via de weg van het aanvragen van een vergunning is de rechtsbescherming deugdelijk gewaarborgd, zodat het betoog over het ontbreken van overgangsrecht in een dergelijke procedure naar voren kan worden gebracht. Voorts is geen sprake van een zodanig lange termijn van onzekerheid dat van een onhoudbare situatie gesproken moet worden. Voor zowel de procedure voor het verkrijgen van een twv als die van een gvva is een wettelijke termijn vastgesteld. Dat het om een groot aantal gevallen zou gaan vormt geen aanleiding voor een andersluidend oordeel.

Betalingsonmacht

Uitspraak van 18 november 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3650 (201406310/1/V2)

(Beroep op betalingsonmacht griffierecht in vreemdelingenzaken)

Samenvatting

De situatie waarin heffing van het griffierecht het voor de rechtzoekende onmogelijk, althans uiterst moeilijk, maakt om gebruik te maken van een door de wet opengestelde bestuursrechtelijke rechtsgang is aan de orde bij een rechtzoekende, zijnde een natuurlijke persoon, die aannemelijk maakt dat hij – op de datum waarop het griffierecht uiterlijk op de rekening van het gerecht moet zijn bijgeschreven, dan wel ter griffie moet zijn gestort – beschikt over een netto inkomen dat minder bedraagt dan 90 percent van de voor een alleenstaande geldende (maximale) bijstandsnorm, en voorts geen vermogen heeft waaruit het verschuldigde griffierecht kan worden betaald. Een rechtzoekende die meent aan dit criterium te voldoen, dient dit zo spoedig mogelijk kenbaar te maken aan het gerecht. In zaken waarop de Vreemdelingenwet 2000 van toepassing is en waarin geen verzet mogelijk is heeft de rechtzoekende daartoe de mogelijkheid totdat op het (hoger)beroep uitspraak is gedaan. In dat verzoek dient hij terstond de volledige naam (voornamen en familienaam), geboortedatum en de adresgegevens van zichzelf en een eventuele fiscale partner, de samenstelling van de

huishouding en – indien voorhanden – het burgerservice-nummer en/of het V-nummer van zowel zichzelf als een eventuele fiscale partner te vermelden.

Indien een rechtzoekende echter aannemelijk maakt dat hij en zijn eventuele fiscale partner uitsluitend zijn aangewezen op verstrekkingen, als bedoeld in de Regeling opvang asielzoekers of de Regeling verstrekkingen asielzoekers en andere categorieën vreemdelingen 2005, dan wel dat hem rechtens zijn vrijheid is ontnomen en hij geen inkomsten meer heeft uit dienstbetrekking, beroep of bedrijf, sociale verzekering of sociale voorziening, wordt met het oog op de uitvoerbaarheid volstaan met een eigen verklaring omtrent de afwezigheid van vermogen van de rechtzoekende en zijn eventuele fiscale partner. Dit geldt eveneens, indien het de rechtzoekende en zijn eventuele fiscale partner vanwege het ontbreken van een geldige verblijfsstatus niet is toegestaan in Nederland te werken of als zij om die reden geen recht hebben op een sociale-zekerheidsuitkering (illegalen), en voor in het buitenland woonachtigen zonder financiële band met Nederland. Voorts geldt dit voor een rechtzoekende die vanwege verblijf in een inrichting uitsluitend kan beschikken over de in artikel 23 van de Wet werk en bijstand (tot 1 januari 2015) onderscheidenlijk de Participatiewet (vanaf 1 januari 2015) vermelde bedragen.

Boetes

Uitspraak van 22 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2328 (201405992/1/V6)

(Minister was niet bevoegd een boete wegens overtreding van de Wet arbeid vreemdelingen op te leggen, nu deze niet is overtreden)

Samenvatting

Vernietiging van een Wav-boete, opgelegd omdat een vreemdeling met een tewerkstellingsvergunning voor het verrichten van arbeid als frituurkok, arbeid heeft verricht in de spoelkeuken. Omdat de afwaswerkzaamheden beperkt van omvang waren, in een zeker verband staan tot de normale werkzaamheden van de vreemdeling en uitsluitend na voltooiing van de eigenlijke kokswerkzaamheden werden verricht, kunnen de geconstateerde werkzaamheden in de spoelkeuken zonder meer worden aangemerkt als behorend tot de werkzaamheden van een frituurkok, waarvoor een tewerkstellingsvergunning is verstrekt. De Wav is derhalve niet overtreden en de minister was daarom niet bevoegd een boete op te leggen.

Uitspraak van 7 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3138 (201409962/1/V6)

(Uniforme verhoging boetenormbedrag met 50% voor overtreding van artikel 2 van de Wav is onredelijk)

Samenvatting

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving op 1 januari 2013 heeft de minister de beleidsregels voor boeteoplegging bij overtreding van de Wav opnieuw vastgesteld en neergelegd in de Beleidsregel boeteoplegging Wav 2013. Hierbij heeft hij het boetenormbedrag voor een eerste overtreding van het tewerkstellingsvergunningsvereiste van € 8.000,00 uniform verhoogd naar € 12.000,00. De Afdeling acht laatstgenoemd boetenormbedrag als bovengrens niet onredelijk voor de door de minister beoogde groep van hardnekkige malafide rechtspersonen of daarmee gelijk te stellen werkgevers. Dit boetenormbedrag is echter dusdanig hoog dat de minister, uit een oogpunt van evenredigheid, zijn beleid op het punt van het aan te houden boetenormbedrag had moeten differentiëren voor werkgevers die niet tot voormelde groep behoren. Door het verhoogde boetenormbedrag uniform toe te passen, heeft hij dat niet gedaan. De Beleidsregel is in zoverre onredelijk. Zolang de minister het gebrek aan nadere differentiatie niet heeft hersteld, ziet de Afdeling aanleiding de minister te houden aan het boetenormbedrag van € 8.000,00, dat de Afdeling als zodanig niet onredelijk heeft bevonden.

Uitspraak van 21 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3251 (201500286/1/V6)

(Onredelijk dat de minister een aan een natuurlijk persoon opgelegde boete van € 6.000,00 niet matigt, reeds omdat deze minimaal € 50,00 per maand moet kunnen betalen over een periode van tien jaar)

Samenvatting

Het betoog van de minister dat bij een aan een natuurlijk persoon op te leggen boete van € 6.000,00 geen grond bestaat voor matiging wegens verminderde draagkracht, strookt niet met het geldende toetsingskader dat is geënt op een beoordeling door de minister, en een toetsing door de rechter, van het individuele geval. De minister moet immers in elk voorkomend geval bij de beoordeling van de financiële situatie het geheel van de individuele feiten en omstandigheden betrekken bij het bepalen van de hoogte van de boete. Door voor een natuurlijk persoon een minimumbedrag van € 6.000,00 te hanteren omdat overtreders van de Wav niet onbestraft mogen blijven en omdat iedere persoon dit bedrag binnen een termijn van tien jaar kan afbetalen, heeft de minister die hoogte vastgesteld zonder vorenbedoelde beoordeling van het individuele geval aan de hand van het evenredigheidsbeginsel. Dat is niet aanvaardbaar. Derhalve acht de Afdeling het onredelijk dat de minister een aan een natuurlijk persoon opgelegde boete van € 6.000,00 niet matigt, reeds omdat deze minimaal € 50,00 per maand moet kunnen betalen over een periode van tien jaar.

**Uitspraak van 4 november 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3367 (201501899/1/V6)**

(Tewerkstellingsvergunningplicht voor Bulgaren mocht worden gehandhaafd tot 1 januari 2014)

Samenvatting

Aan lidstaten komt beoordelingsruimte toe bij beantwoording van de vraag of zich aan het einde van de overgangperiode een (dreigende) ernstige verstoring van de arbeidsmarkt voordeed. Bijgevolg kan de rechter slechts toetsen of Nederland bij de beslissing om de overgangsmaatregelen te handhaven tot 1 januari 2014, binnen de grenzen van deze beoordelingsruimte is gebleven. Volgens de Afdeling is de minister deze grenzen niet te buiten gegaan. Daartoe is redengevend dat de minister zich in zijn brief aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 18 november 2011 (Kamerstukken II 2011/12, 29 407, nr. 132), waarnaar hij in het verweerschrift in beroep heeft verwezen, in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat voortzetting van de tewerkstellingsvergunningplicht voor Bulgaarse vreemdelingen tot 1 januari 2014 noodzakelijk was om een ernstige verstoring van de Nederlandse arbeidsmarkt te voorkomen. Verder is de opgelegde boete volgens de Afdeling niet in strijd met het beginsel van voorrang.

In Nederland is de tewerkstelling van derdelanders onderworpen aan de in de Wav neergelegde vergunningplicht. Gelet op de overgangsmaatregelen gold dat tot

1 januari 2014 ook voor Bulgaarse vreemdelingen, zij het dat hun tewerkstelling in bepaalde situaties was uitgezonderd van de vergunningplicht. Aldus golden voor hen geen strengere vereisten voor de toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt dan voor derdelanders in het algemeen.

Naar het oordeel van de Afdeling is deze situatie in overeenstemming met punt 14, tweede alinea, van Bijlage VI Lijst bedoeld in artikel 23 van de Toetredingsakte: overgangsmaatregelen Bulgarije, zoals door het Hof uitgelegd in het arrest van 21 juni 2012, C-15/11, Sommer. Dat de Afdeling in haar uitspraak van 24 december 2014 in zaak nr. 201403638/1/V6 heeft geoordeeld dat de tewerkstelling van Japanse vreemdelingen niet meer vergunningplichtig is, leidt niet tot een ander oordeel. Daartoe is redengevend dat beginsel van voorrang niet zover strekt, dat een uitzondering op het uitgangspunt dat derdelanders vergunningplichtig zijn, daarmee in strijd moet worden geacht. Die uitzondering laat het uitgangspunt immers onverlet.

De Afdeling is van oordeel dat het beginsel van voorrang niet zo ruim dient te worden uitgelegd als een meestbegunstigingsclausule, zoals die voorlag in de uitspraak van 24 december 2014, waarvan de strekking is dat een Japanse onderdaan in alles wat betreft het verblijf, de uitoefening van zijn bedrijf en beroep en het voeren van zijn bedrijfs- of nijverheidsonderneming in alle opzichten op

dezelfde voet moet worden geplaatst als de onderdanen van de meest begunstigde natie. Een zodanig ruime uitleg van het beginsel van voorrang valt ook niet af te leiden uit het arrest Sommer, waarin een situatie voorlag waarin de onderdanen van alle derde landen gunstiger werden behandeld dan Bulgaarse onderdanen.

Over de tewerkstellingsvergunningplicht voor Roemenen heeft de Afdeling hetzelfde geoordeeld in de uitspraak van 2 december 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3701 (201503562/1/V6).

**Uitspraak van 3 juni 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:1723 (201400946/1/V6)**

(Verklaringen van vreemdelingen zijn in strijd met artikel 1 van de Grondwet verkregen en moeten van het bewijs worden uitgesloten)

Samenvatting

Bij een Wav-controle zijn vreemdelingen aangetroffen die zonder tewerkstellingsvergunning arbeid verrichtten. Bij die controle is hen om identiteitsdocumenten gevraagd. Hoewel het vragen naar de identiteitsdocumenten van de vreemdelingen op zichzelf niet onrechtmatig is, zijn van de aanwezige personen alleen de vreemdelingen om hun identiteitsdocument gevraagd, omdat de inspecteur op grond van hun donkere haar en een getinte huidskleur het vermoeden had dat zij vreemdelingen waren. Derhalve is bij het onderzoek in het kader van de Wav onderscheid

gemaakt op basis van uiterlijke kenmerken. Nu voor dit onderscheid geen rechtvaardiging bestaat, is het gemaakte onderscheid ongeoorloofd, als bedoeld in artikel 1 van de Grondwet. Dat betekent dat de verklaringen van de vreemdelingen op onrechtmatige wijze zijn verkregen en moet het gebruik van die verklaringen voor het bewijs ontoelaatbaar worden geacht.

Kinderpardon

**Uitspraken van 4 maart 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:628, 644, 650 en 681
(201403561/1, 201405813/1, 201406488/1 en
201408150/1/V1)**

(Voor kinderpardonvergunning mag actieve houding verwacht worden van vreemdeling)

Samenvatting

De vreemdelingen hebben een aanvraag ingediend om verlening van een verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd in het kader van de overgangsregeling van de Regeling langdurig verblijvende kinderen. De staatssecretaris heeft de vreemdelingen tegengeworpen dat zij niet voldoen aan het vereiste dat zij zich niet hebben onttrokken aan het toezicht van IND, DT&V, COa of Vreemdelingenpolitie. Volgens hem hebben de vreemdelingen vanaf hun laatste gesprek met de DT&V op 12 september 2008 tot aan het indienen van de onderhavige aanvraag op 21 mei 2013 geen contact onderhouden met voormelde instanties.

Volgens de Afdeling heeft de staatssecretaris bij de beantwoording van de vraag of een vreemdeling zich heeft onttrokken aan het toezicht, in redelijkheid de eis kunnen stellen dat een niet rechtmatig hier te lande verblijvende vreemdeling inspanningen verricht om in beeld te blijven bij de in de Regeling vermelde instanties in de vreemdelingenketen. Nu die instanties belast zijn

met diverse onderdelen van het toezicht op vreemdelingen, zoals regulering van verblijf, opvang en vertrek, heeft de staatssecretaris zich, mede in het licht van de grote mate van beleidsvrijheid die hij heeft bij het vaststellen van de criteria van de Regeling, in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat bekendheid bij andere dan de in de Regeling vermelde instanties niet maakt dat de vreemdelingen voldoen aan het vereiste dat zij zich niet hebben onttrokken aan het toezicht.

**Uitspraken van 29 juni 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2098, 2099 en 2095
(201404650/1, 201404060/1 en 201500480/1/V1)**

(Voor kinderpardonvergunning mag medewerking aan vertrek worden verwacht)

Samenvatting

De vreemdelingen hebben een aanvraag ingediend om verlening van een verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd in het kader van de Regeling langdurig verblijvende kinderen. Zij hebben een beroep gedaan op de van de Regeling deel uitmakende definitieve regeling. De vreemdelingen vormen een gezin bestaande uit moeder, vader, twee dochters en een zoon. Zij hebben de zoon, die ten tijde van de aanvraag minderjarig was, aangemerkt als hoofdpersoon. De staatssecretaris heeft de onderhavige aanvraag afgewezen, omdat zich bij de zoon de contra-indicatie voordoet dat de desbetreffende vreemdeling niet heeft meegewerkt aan zijn vertrek.

Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen behelst de Regeling begunstigend beleid tot het voeren waarvan de staatssecretaris niet op grond van enige internationale of wettelijke verplichting was gehouden. Bij het vaststellen van dat beleid heeft de staatssecretaris dan ook veel beleidsvrijheid. In het licht hiervan zijn de cumulatieve voorwaarden die door hem zijn vastgesteld ter beoordeling van de vraag of vreemdelingen, die een beroep doen op de Regeling, in redelijkheid de stappen hebben ondernomen om invulling te geven aan hun vertrekplicht in de periodes dat dat van hen kon worden verlangd, niet kennelijk onredelijk. Voorts heeft hij het beleid in redelijkheid, onder verwijzing naar artikel 61, tweede lid, van de Vw 2000, zo kunnen uitleggen dat van vreemdelingen in periodes waarin zij rechtmatig in Nederland verblijven hangende het beroep tegen de afwijzing van hun eerste asielaanvraag of tegen de intrekking van hun verblijfsvergunning of omdat aan hen met toepassing van artikel 64 van de Vw 2000 uitstel van vertrek is verleend weliswaar niet zelfstandig en uit eigen initiatief, maar wel desgevorderd medewerking mag worden verwacht ter voorbereiding van het vertrek. Bij het voorgaande wordt in aanmerking genomen dat met het vereiste van meewerken aan vertrek tevens is beoogd langdurig verblijf zonder daartoe verleende titel zoveel mogelijk te voorkomen.

Motivering uitspraken

Uitspraak van 5 maart 2015, ECLI:NL:RVS:2015:785 (201500670/1/V2)

(Bij een uitspraak met toepassing van artikel 91, tweede lid, van de Vw 2000 hoeft het verzoek om prejudiciële vragen te stellen niet te worden vermeld en hoeft niet worden gemotiveerd dat en waarom dat verzoek is afgewezen)

Samenvatting

De Afdeling leidt uit het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 2 oktober 2014, Hansen tegen Noorwegen, 15319/09, af dat de uit artikel 6, eerste lid, van het EVRM voortvloeiende algemene motiveringsplicht zich er niet tegen verzet dat een rechter met toepassing van een specifiek wettelijke bepaling volstaat met een beknopte motivering. Nu de motiveringsplicht ten aanzien van verzoeken om prejudiciële verwijzing een specifiek onderdeel vormt van de algemene motiveringsplicht, volgt hieruit dat artikel 6, eerste lid, van het EVRM zich ook niet verzet tegen het afwijzen van een dergelijk verzoek met een beknopte motivering met toepassing van een specifiek wettelijke bepaling. Een uitspraak met toepassing van en onder verwijzing naar artikel 91, tweede lid, van de Vw 2000 is een beknopt gemotiveerde uitspraak, als bedoeld in het arrest Hansen, en geeft aan dat hetgeen is aangevoerd niet kan leiden tot vernietiging van de aangevallen uitspraak. Een zodanige uitspraak bevat

tevens de vaststelling dat geen vragen aan de orde zijn die in het belang van de rechtseenheid, de rechtsontwikkeling of de rechtsbescherming in algemene zin beantwoording behoeven. Aangezien prejudiciële vragen op de voet van artikel 267 van het VWEU de uitleg van het Unierecht betreffen en daarmee rechtsvragen zijn, ligt in een dergelijke uitspraak besloten dat geen aanleiding bestaat om een prejudiciële vraag te stellen. De uitspraak impliceert daarmee dat zich in de betreffende zaak één van de situaties voordoet waarin van het stellen van prejudiciële vragen kan worden afgezien, te weten dat de opgeworpen prejudiciële vragen niet relevant zijn voor de oplossing van het geschil dan wel dat deze kunnen worden beantwoord aan de hand van de rechtspraak van het Hof van Justitie of dat redelijkerwijs geen twijfel kan bestaan over de wijze waarop deze vragen over de betrokken Unierechtelijke rechtsregel moet worden opgelost.

MTV-controle

Uitspraak van 24 december 2015, ECLI:NL:RVS:2015:4064 (201508832/1/V3)

(Verscherping van MTV-controle mogelijk)

Samenvatting

Uit de toelichting bij het besluit van 16 oktober 2015 [tot verscherping van MTV-controle], gezien in samenhang met de informatie uit het ambtsbericht van 12 oktober 2015 en uit de algemeen toegankelijke bronnen die daaraan ten grondslag ligt, blijkt dat de instroom van vreemdelingen in de Europese Unie ten tijde van het nemen van dat besluit zeer hoog was en dat ook in Nederland de asielinstroom een veelvoud was van de instroom in dezelfde periode in voorgaande jaren. Deze aanzienlijk verhoogde instroom van vreemdelingen mocht de staatssecretaris in algemene zin aanmerken als een concrete aanwijzing dat op korte termijn een aanzienlijke toename van illegaal verblijf na grensoverschrijding kon worden verwacht. Dat uit de uitspraak van de Afdeling van 4 oktober 2011 in zaak nr. 201102753/1/V3 volgt dat een vreemdeling die in persoon tegenover een ambtenaar van de KMar verzoekt om hem internationale bescherming te verlenen, geacht moet worden daarmee rechtmatig verblijf, als bedoeld in artikel 8, aanhef en onder f, van de Vw 2000 te hebben verkregen, leidt niet tot een ander oordeel. De staatssecretaris betoogt terecht dat bij of kort na de staandhouding van een vreemdeling nog onzeker is of deze om asiel zal

verzoeken en dat in zoverre ook vreemdelingen die na de grensoverschrijding een asielaanvraag indienen, onder de reikwijdte van artikel 4.17b van het Vb 2000 vallen. De rechtbank heeft dan ook ten onrechte geoordeeld dat het besluit van 16 oktober 2015 van de staatssecretaris niet voldoet aan de eisen die artikel 4.17b van het Vb 2000 daaraan stelt en om die reden onverbindend is.

Recht van de Europese Unie

Uitspraak van 19 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2669 (201209532/1/V2)

(De vreemdeling dient ten behoeve van een afgeleid verblijfsrecht naast bewijs van administratieve aard ook bewijs van feitelijk verblijf in de gastlidstaat te overleggen)

Samenvatting

De vreemdeling, van Marokkaanse nationaliteit, is getrouwd met referente die de Nederlandse nationaliteit bezit. De vreemdeling stelt dat hij vanaf november 2009 met referente heeft samengewoond in België en dat zij in maart 2011 samen zijn teruggekeerd naar Nederland. De Afdeling heeft eerder overwogen dat, indien het familielid van de burger van de Unie aannemelijk heeft gemaakt dat hij in die hoedanigheid samen met de burger van de Unie een aaneengesloten periode van langer dan drie maanden in een gastlidstaat heeft verbleven en daar een gezinsleven heeft opgebouwd of bestendigd, hij in beginsel bij terugkeer naar de lidstaat waarvan de burger van de Unie de nationaliteit bezit, een afgeleid verblijfsrecht heeft.

De Afdeling oordeelt thans, onder verwijzing naar het arrest van het Hof van Justitie van 12 maart 2014, C-456/12, O. en B., dat de vreemdeling daartoe naast bewijs van administratieve aard, zoals een inschrijving en een EU-verblijfsdocument, bewijs van feitelijk verblijf

moet overleggen. Met de overgelegde stukken heeft de vreemdeling niet aannemelijk gemaakt dat referente en hij het door hen gehuurde appartement ook daadwerkelijk hebben bewoond voor een aaneengesloten periode van meer dan drie maanden, aangezien de vreemdeling geen stukken heeft overgelegd waaruit blijkt dat referente en hij feitelijk in de gestelde periode in België hebben verbleven. Dit, mede tegen de achtergrond van de overige stukken, zoals de overgelegde arbeidsovereenkomsten van referente waaruit blijkt dat referente in die periode voltijds voor een werkgever in Den Haag en vervolgens voor een werkgever in Rotterdam heeft gewerkt, is onvoldoende om het gestelde verblijf in België aannemelijk te achten.

Uitspraak van 30 juli 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2537 (201406763/1/V3)

(Geen vertrekplicht voor Dublinclaimanten)

Samenvatting

Er geldt volgens de Afdeling gelet op de Dublinverordening, welke een volledig eigen systeem voor het zelfstandig vertrek of de verwijdering van asielzoekers binnen de Europese Unie bevat, geen vertrekplicht voor een Dublinclaimant. Dit betekent dat de artikelen 44a, eerste lid, aanhef en onder c, en 62, eerste lid, van de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000), waarin de algemene verplichting is opgenomen om Nederland uit eigen beweging te verlaten, in zoverre onverbindend zijn. Dat de vreemdeling Nederland niet binnen vier weken uit eigen

beweging heeft verlaten en te kennen heeft gegeven niet te zullen vertrekken naar de verantwoordelijke lidstaat, kon hem dan ook niet worden tegengeworpen en kon niet aan de maatregel van bewaring ten grondslag worden gelegd.

Uitspraken van 26 november 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3663 en 3664 (201507248/1/V3 en 201507322/1/V3)

(De staatssecretaris moet overdracht vreemdelingen aan Hongarije op grond van Dublinverordening beter motiveren)

Samenvatting

Gelet op de beoordeling waartoe het arrest van 21 januari 2011 van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak M.S.S. tegen België en Griekenland, zaaknr. 30696/09, noopt, kan in de situatie waarin een vreemdeling zijn stelling dat overdracht strijdig is met artikel 3, dan wel 13 van het EVRM onderbouwt met algemene documenten die aanleiding geven voor gerede twijfel, de zorgvuldige voorbereiding met zich brengen dat de staatssecretaris, ondanks het uitgangspunt van het interstatelijk vertrouwensbeginsel, gehouden is, in het kader van zijn vergewisplicht, zelf nader onderzoek te verrichten naar de situatie in het desbetreffende land. De door de vreemdeling overgelegde stukken geven aanleiding voor gerede twijfel als hiervoor bedoeld, in het bijzonder waar het betreft de opvangcapaciteit, leefomstandigheden en de procedure in Hongarije. De staatssecretaris

heeft, in reactie op de door de vreemdeling overgelegde stukken, schriftelijk noch ter zitting bij de Afdeling voldoende inlichtingen verstrekt over de situatie van Dublinclaimanten na overdracht aan Hongarije. Gelet hierop heeft de staatssecretaris, gegeven zijn vergewisplicht, zich niet zonder nader onderzoek naar de situatie van Dublinclaimanten na overdracht aan Hongarije op het standpunt kunnen stellen dat door overdracht van de vreemdeling aan Hongarije geen situatie zal ontstaan die strijdig is met artikel 3 van het EVRM.

Uitspraak van 17 november 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3492 (201507608/1/V3)

(Prejudiciële verwijzing over of de vraag of de bewaring van een vreemdeling in strijd is met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie)

Samenvatting

De Afdeling legt het Hof de vraag voor of een bepaling uit de Europese Opvangrichtlijn geldig is. Deze bepaling maakt het mogelijk een vreemdeling in bewaring te stellen, terwijl een uitzetting nog niet aan de orde is. De Afdeling betwijfelt of deze bepaling in overeenstemming is met artikel 6 uit het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Dat artikel bepaalt dat een ieder recht heeft op vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Voor de uitleg van dat artikel wordt aangesloten bij artikel 5 uit het EVRM. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft eerder geoordeeld dat het in bewaring

stellen van een vreemdeling in strijd is met het EVRM als dat niet tot doel heeft de vreemdeling uit te zetten.

De vragen van de Afdeling luiden als volgt:

Is artikel 8, derde lid, aanhef en onder e, van Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (PB 2013 L 180) geldig in het licht van artikel 6 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (PB 2007, C 303/01):

1. in de situatie dat een onderdaan van een derde land krachtens artikel 8, derde lid, aanhef en onder e, van deze richtlijn in bewaring is gesteld en krachtens artikel 9 van Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (PB 2013 L 180) het recht heeft om een in een lidstaat te mogen blijven totdat in eerste aanleg een beslissing op zijn asielverzoek is genomen, en
2. gelet op de Toelichting (PB 2007 C 303/02) dat de beperkingen die rechtmatig aan de rechten van artikel 6 kunnen worden gesteld, niet verder mogen strekken dan die welke door het EVRM in de tekst zelf van artikel 5, aanhef en onder f, zijn toegestaan en de uitleg van het Europees Hof voor de Rechten van de

Mens van deze laatste bepaling in onder meer het arrest van 22 september 2015, Nabil e.a. tegen Hongarije, 62116/12, dat een bewaring van een asielzoeker in strijd is met voormeld artikel 5, eerste lid, aanhef en onder f, indien deze bewaring niet is opgelegd met het oog op verwijdering?

**Uitspraken van 19 november 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3655 en 3656 (201211916/3/V2
en 201300404/3/V2)**

(Het inburgeringsvereiste is niet zonder meer in strijd met de Gezinsherenigingsrichtlijn. De staatssecretaris dient evenwel met in achtneming van het evenredigheidsbeginsel zijn beleid aan te passen)

Samenvatting

Het Hof heeft in het arrest van 9 juli 2015, C-153/14, overwogen dat de Gezinsherenigingsrichtlijn, in het bijzonder artikel 7, tweede lid, toestaat dat een lidstaat van een derdelander verwacht dat hij met goed gevolg een inburgeringsexamen in het buitenland aflegt, alvorens hem toestemming voor toegang tot en verblijf op het grondgebied van die lidstaat wordt verleend uit hoofde van gezinshereniging (zie punt 49 en 53 van het arrest; vergelijk ook rechtsoverweging 21 van de verwijzingsuitspraak van 1 april 2014). Daarbij geldt evenwel dat het inburgeringsvereiste de uitoefening van het recht op gezinshereniging niet onmogelijk of uiterst moeilijk mag maken en het evenredigheidsbeginsel vereist dat het

inburgeringsvereiste niet verder gaat dan nodig is om het ermee beoogde doel te bereiken (zie met name punt 56, 63, 69 en 71). De staatssecretaris klaagt derhalve terecht dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat het inburgeringsvereiste zonder meer in strijd is met artikel 7, tweede lid, van de richtlijn en hem aldus ten onrechte heeft opgedragen de vreemdeling in het bezit te stellen van de door haar gevraagde machtiging tot voorlopig verblijf. Nu de staatssecretaris niet bestrijdt dat de Nederlandse wet- en regelgeving over het inburgeringsvereiste, welke hij hier heeft toegepast, aanpassing behoeft, is de rechtbank evenwel terecht tot de conclusie gekomen dat dat besluit voor vernietiging in aanmerking komt.

**Uitspraak van 20 november 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3579 (201407197/1/V3)**

(De staatssecretaris moet afwijkende termijn voor vertrek uit Nederland motiveren)

Samenvatting

Om krachtens artikel 62, tweede lid, aanhef en onder c, van de Vw 2000 een vertrektermijn aan de vreemdeling te onthouden of de duur daarvan te verkorten, omdat deze een gevaar vormt voor de openbare orde, moet de staatssecretaris onderzoeken of de persoonlijke gedragingen van de vreemdeling een daadwerkelijk en actueel gevaar voor de openbare orde vormen. Daarbij is de omstandigheid dat de vreemdeling verdachte is van het plegen van een strafbaar feit of daarvoor veroordeeld is een belangrijke

factor. Uit het arrest van het Hof van 11 december 2014, C-249/13, Boudjlida, punt 51 volgt dat de staatssecretaris voorts voorafgaand aan het nemen van het terugkeerbesluit de vreemdeling tijdens een gehoor in staat moet stellen zijn standpunt uiteen te zetten over zijn verblijfstatus in Nederland of een andere lidstaat van de Europese Unie, de vraag of hij onder de uitzonderingen genoemd in artikel 6, vierde en vijfde lid, van de Terugkeerrichtlijn valt, zijn persoonlijke omstandigheden in het kader van artikel 5 van de Terugkeerrichtlijn en de modaliteiten van zijn terugkeer, te weten de vertrektermijn en de vrijwillige of gedwongen aard van het vertrek. Bij zijn beoordeling moet de staatssecretaris alle feitelijke en juridische gegevens die op de situatie van de vreemdeling zien in relatie met het door hem gepleegde strafbare feit, zoals onder meer de aard en ernst van dat strafbare feit en het tijdsverloop sinds het plegen daarvan, betrekken. Steunen op een algemene praktijk of een vermoeden om vast te stellen dat sprake is van een gevaar voor de openbare orde volstaat daarom niet.

Voorts moet de staatssecretaris bij zijn beoordeling in acht nemen dat vorenbedoelde feitelijke en juridische gegevens niet noodzakelijkerwijs beperkt zijn tot de gegevens die door de strafrechter zijn beoordeeld. Het resultaat van vorenbedoeld onderzoek moet blijken uit de motivering van het terugkeerbesluit. De staatssecretaris moet motiveren dat en waarom de vreemdeling een daadwerkelijk en actueel gevaar voor de openbare orde vormt. Indien de

vreemdeling voorafgaand aan het nemen van het terugkeerbesluit omstandigheden aanvoert op grond waarvan volgens hem geen sprake is van een gevaar voor de openbare orde, moet de staatssecretaris aanvullend motiveren waarom die omstandigheden niet tot een ander oordeel leiden.

Algemene kamer

Belanghebbende

Uitspraak van 28 januari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:183 (201403491/1/A1)

(Een concurrent is belanghebbende bij een besluit, indien hij in hetzelfde verzorgingsgebied en marktsegment werkzaam is en niet uitgesloten is dat door de komst van het vergunde nieuwe bedrijf de verhuurbaarheid van zijn pand nadelig zal worden beïnvloed)

Samenvatting

Het bestreden besluit strekt tot verlening van een omgevingsvergunning voor de oprichting van een detailhandelsvestiging op een afstand van ongeveer 500 m van het pand van de appellerende concurrent. Gezien deze afstand is die concurrent in hetzelfde marktsegment en verzorgingsgebied werkzaam als de vergunninghoudster. Niet uitgesloten is dat dit besluit de verhuurbaarheid van zijn pand nadelig zal beïnvloeden. De omstandigheid dat zijn pand tevens gebruikt kan worden voor andere dan detailhandelsdoeleinden maakt dat niet anders. De concurrerende vastgoedeigenaar dient dan ook te worden aangemerkt als belanghebbende in de zin van artikel 1:2, eerste lid, van de Awb.

Uitspraak van 15 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2230 (201409659/1/A4)

(Een belang is aan een bestuursorgaan toevertrouwd als een wettelijk voorschrift aan dit bestuursorgaan een bevoegdheid tot behartiging van dit belang toekent)

Samenvatting

Ingevolge artikel 1:2, tweede lid, gelezen in verbinding met het eerste lid en met artikel 8:1 van de Awb, kan een bestuursorgaan uitsluitend beroep instellen tegen een besluit, indien een aan hem toevertrouwd belang rechtstreeks betrokken is bij een besluit van een ander bestuursorgaan. Een belang is aan een bestuursorgaan toevertrouwd als een wettelijk voorschrift aan dit bestuursorgaan een bevoegdheid tot behartiging van dit belang toekent. Dit laat onverlet dat uit een bijzondere wet kan voortvloeien dat een bestuursorgaan geen beroep kan instellen. Gelet op artikel 3.5, eerste lid, van de Waterwet is aan het college de zorg voor een goede opvang en afvoer van hemelwater toevertrouwd. Niet uitgesloten is dat de beslissing om sloten in Kloosterveen al dan niet als schouwslot aan te wijzen gevolgen kan hebben voor deze op het college rustende zorgplicht. Het college kan dan ook als belanghebbende worden aangemerkt.

Uitspraak van 26 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3399 (201507896/1/A2)

(Een willekeurige kiesgerechtigde is geen belanghebbende bij besluit inzake het houden van een referendum over de Associatieovereenkomst met Oekraïne)

Samenvatting

Bij besluit van 12 oktober 2015 heeft de Kiesraad het definitieve verzoek tot het houden van een raadgevend referendum over de Wet tot goedkeuring van de Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en haar lidstaten enerzijds, en Oekraïne anderzijds, toegelaten. Een natuurlijk persoon die tegen dit besluit van de Kiesraad beroep instelde, werd door de Afdeling niet als belanghebbende aangemerkt. Zijn beroep werd daarom niet-ontvankelijk verklaard. De Afdeling overwoog dat de omstandigheid dat betrokkene, naar hij stelt, wenst op te komen voor het algemeen belang van de bescherming van de democratie en het voorkomen van fraude met ondersteuningsverklaringen, niet maakt dat hij een rechtstreeks bij het besluit betrokken eigen en persoonlijk belang heeft dat hem in voldoende mate onderscheidt van grote aantallen anderen. Het zijn van kiesgerechtigde is daarvoor ook niet voldoende. In de Wet raadgevend referendum is ook nergens de kiesgerechtigde aanvullend als beroepsgerechtigde voor bepaalde besluiten aangemerkt, zoals dat in de Kieswet voor een enkel besluit uitdrukkelijk wel is gedaan voor de kiezer.

Uitspraak van 11 maart 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:725 (201401728/1/A3)

(Gemeente is geen belanghebbende bij verleende onthef-
fingen van verbod anders dan van of op luchthaven te
landen of te stijgen)

Samenvatting

Het college van gedeputeerde staten heeft generieke
ontheffingen verleend van het verbod om anders dan van
of op een luchthaven te landen of op te stijgen op nog
nader te bepalen locaties in de provincie. Het enkele feit
dat de gemeente eigenaar is van bepaalde stukken grond
binnen het grondgebied van die gemeente, vormt geen
grond voor het oordeel dat een persoonlijk objectief
bepaalbaar, actueel, van anderen te onderscheiden belang
van de publiekrechtelijke rechtspersoon door de bestreden
besluiten wordt geraakt. De publiekrechtelijke rechts-
persoon onderscheidt zich onvoldoende ten opzichte van
andere eigenaren in de provincie van gronden die geschikt
zouden kunnen zijn voor het opstijgen en landen op basis
van de generieke, niet tot tevoren bepaalde plaatsen
bepaalde, ontheffingen. De publiekrechtelijke rechtspersoon
is derhalve geen belanghebbende. Het hoger beroep,
voorzover ingediend door de burgemeester en het college
van burgemeester en wethouders, wordt inhoudelijk
behandeld.

Besluit

Uitspraak van 14 januari 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:58 (201403278/1/A2)

(Door Inspectie voor de Gezondheidszorg op website
geplaatst oordeel dat bepaalde behandelingen niet
verantwoord zijn, houdt een handhavingsnorm in en is
daarmee een beleidsregel)

Samenvatting

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) heeft de
Nederlandse Vereniging voor Manuele Therapie gevraagd
voor hoog cervicale manipulaties een nieuwe veldnorm te
ontwikkelen. Over de betrokken behandeling is nog
overleg gaande met andere relevante beroepsgroepen.
In afwachting van de totstandkoming van een professionele
standaard met veldnormen inzake manipulaties van de
hoog cervicale wervelkolom wordt het gebruik van die
manipulaties niet verantwoord geacht. De IGZ hanteert
dit in een nieuwsbericht op haar website geplaatste
oordeel als een eigen algemene handhavingsnorm bij het
uitoefenen van toezicht op de naleving van de in voor-
melde wettelijke voorschriften neergelegde norm strekken-
de tot het verlenen van verantwoorde zorg.
Dit nieuwsbericht bevat aldus niet slechts – informatieve –
mededelingen van feitelijke aard. De handhavingsnorm is
een algemene regel, niet zijnde een algemeen verbindend
voorschrift, omtrent de uitleg van een wettelijk voor-
schrift bij het gebruik van een bevoegdheid door een

bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:3, vierde lid, van de
Awb. Met het nieuwsbericht wordt invulling gegeven aan
de norm ‘verantwoorde zorg’ in artikel 40 van de Wet op de
beroepen in de individuele gezondheidszorg en artikel 2
van de Kwaliteitswet zorginstellingen. Het nieuwsbericht is
echter niet gericht tot een of meer bepaalde personen, maar
tot de gehele beroepsgroep en derhalve van algemene
strekking. Het is aldus een naar buiten toe kenbaar gemaakte
beleidsregel over de wijze waarop de IGZ haar toezicht-
houdende bevoegdheden zal uitoefenen. Aangezien, gelet
op artikel 8:3, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb,
geen beroep kan worden ingesteld tegen een beleidsregel,
is het bezwaar terecht niet-ontvankelijk verklaard.

Uitspraak van 30 september 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3040 (201409188/1/A2)

(Het geen gebruik maken van de ambtshalve bevoegdheid
een onroerende zaak aan te wijzen als beschermd monu-
ment, is geen besluit)

Samenvatting

Artikel 3, eerste lid, van de Monumentenwet 1988 moet zo
worden uitgelegd dat de minister uitsluitend ambtshalve
onroerende monumenten kan aanwijzen als beschermd
monument. Het is niet mogelijk een daartoe strekkende
aanvraag in te dienen. De mededeling van de minister,
dat geen mogelijkheid bestaat een gebouw aan te wijzen
als beschermd monument, is daarom geen besluit in de zin
van artikel 1:3, eerste lid, van de Awb.

**Uitspraak van 11 februari 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:350 (201402115/1/A3)**

(Groenbeheerplan is besluit van algemene strekking waartegen beroep bij bestuursrechter openstaat)

Samenvatting

Het door de gemeenteraad vastgestelde Groenbeheerplan is een bomenbeheerplan als bedoeld in de Bomenverordening. Uit die verordening volgt dat het daarin opgenomen verbod om houtopstand zonder vergunning te vellen niet geldt voor houtopstand in de openbare ruimte waarvoor op basis van een bomenbeheerplan beheermaatregelen door de raad zijn vastgesteld. Het Groenbeheerplan is in zijn geheel een op rechtsgevolg gerichte publiekrechtelijke beslissing, aangezien als gevolg van de vaststelling ervan het kapverbod en de vergunningplicht voor de in het plan aangewezen bomen buiten werking worden gesteld. Het plan is een besluit van algemene strekking waartegen beroep bij de bestuursrechter openstaat, aangezien het geen zelfstandige normstelling bevat maar een nadere concretisering is van de werkingssfeer van de Bomenverordening als algemeen verbindend voorschrift.

**Uitspraak van 18 november 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3510 (201409469/1/A3)**

(Aanwijzing van gebied waar verbod geldt in verordening is algemeen verbindend voorschrift. Aanwijzing bij nader besluit is concretiserend besluit van algemene strekking)

Samenvatting

Indien in een verordening een gebied is aangewezen waar een bepaald verbod of gebod geldt, is die aanwijzing een algemeen verbindend voorschrift. Dit geldt ook indien de verordening aan het orgaan dat de verordening heeft vastgesteld de bevoegdheid toekent de gebiedsaanwijzing die bij de verordening heeft plaatsgevonden, te wijzigen. Indien aan een ander orgaan dan het orgaan dat de verordening heeft vastgesteld de bevoegdheid is toegekend de gebiedsaanwijzing die bij de verordening heeft plaatsgevonden te wijzigen, is de wijziging door dat orgaan eveneens een algemeen verbindend voorschrift. Indien niet in de verordening zelf een gebied is aangewezen waar een verbod of gebod geldt, maar is bepaald dat aanwijzing geschiedt bij nader besluit van het orgaan dat de verordening heeft vastgesteld of van een ander orgaan, is die aanwijzing een concretiserend besluit van algemene strekking. Het verbod of gebod dat in de verordening is neergelegd, is de normstelling. Begrenzingsen in het aanwijzingsbesluit zijn geen normen of aanvullende normen en maken niet dat het aanwijzingsbesluit een algemeen verbindend voorschrift is.

Bestuursorgaan

**Uitspraak van 13 mei 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:1548 (201409173/1/A2)**

(De Stichting Impuls Nieuw-West noch de daaronder ressorterende regiegroep zijn bestuursorganen, nu de overheid geen beslissende invloed heeft op de voorwaarden waaronder subsidie wordt verleend)

Samenvatting

De Stichting Impuls Nieuw-West is geen bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, aanhef en onder b, van de Awb. De Stichting voldoet niet aan het in de uitspraak van de Afdeling van 17 september 2014 geformuleerde inhoudelijke vereiste dat de overheid beslissende invloed heeft op de voorwaarden waaronder subsidie wordt verleend. Het dagelijks bestuur van het stadsdeel Nieuw-West heeft in het 'Kader 2013' regels opgenomen voor de financiering van bewonersinitiatieven. Daarin is bepaald dat een regiegroep één keer per jaar de criteria vaststelt waaraan de bewonersinitiatieven getoetst zullen worden. Voorts is bepaald dat de criteria inhoudelijk dienen aan te sluiten bij de thema's die in de bewonersvergadering zijn vastgesteld. In dit geval heeft de regiegroep voor 2013 de toetsingscriteria voor de wijk Osdorp West en De Aker vastgesteld, waarbij per criterium de mogelijke score, uitgedrukt in punten, is vermeld. De inhoudelijke criteria waaraan de bewonersinitiatieven worden getoetst worden dus niet in beslissende mate bepaald door het dagelijks

bestuur. Nu aan het inhoudelijke vereiste niet wordt voldaan, is de Stichting Impuls reeds hierom geen bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, aanhef en onder b, van de Awb. Om dezelfde reden kan ook de onder de stichting ressorterende regiegroep niet worden aangemerkt als een bestuursorgaan in de zin van die bepaling. Of is voldaan aan het financiële vereiste behoeft geen bespreking meer.

**Uitspraak van 15 juli 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:2201 (201409492/1/A3)**

(ProRail is, voor zover het opsporingswerkzaamheden van bij haar in dienst zijnde boa's betreft, niet met openbaar gezag bekleed)

Samenvatting

Ingevolge artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb is een orgaan van een privaatrechtelijke rechtspersoon een bestuursorgaan als dat orgaan met openbaar gezag is bekleed. Daarvoor is bepalend of aan dat orgaan een publiekrechtelijke bevoegdheid tot het eenzijdig bepalen van de rechtspositie van andere rechtssubjecten is toegekend. Openbaar gezag kan in beginsel slechts bij wettelijk voorschrift worden toegekend.

De arbeidsrechtelijke gezagsrelatie met de bij haar in dienst zijnde buitengewoon opsporingsambtenaren brengt voor ProRail B.V. bevoegdheid met zich met betrekking tot het functioneren van de boa's. Deze bevoegdheid betreft echter niet de opsporingswerkzaamheden van de

boa's. In dat kader oefenen de hoofdofficier van justitie en de korpschef het toezicht op de boa's uit. ProRail is voor zover het de opsporingswerkzaamheden van de bij haar in dienst zijnde boa's betreft, niet met openbaar gezag bekleed. De reactie van ProRail op een verzoek om verstrekking van stukken over een opgelegde verkeersboete in verband met stilstaan op een overweg kan daarom niet worden aangemerkt als een besluit, waartegen bezwaar en beroep openstaan.

Boetes

**Uitspraak van 18 maart 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:822 (201404880/1/A2)**

(In een rechterlijke procedure met betrekking tot een punitieve sanctie heeft belanghebbende de mogelijkheid aannemelijk te maken dat bij een eerder, rechtens onaanastbaar besluit, waarop het sanctiebesluit volgt, van onjuiste feiten is uitgegaan)

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders heeft aan een kindercentrum een bestuurlijke boete opgelegd omdat daarin niet gemelde buitenschoolse kinderopvang plaatsvond. Het college stelde zich op het standpunt dat met het in rechte onaanastbare besluit, waarbij eerder een exploitatieverbod aan het kindercentrum was opgelegd, in de procedure over de bestuurlijke boete de overtreding vast staat.

De Afdeling volgt dit standpunt niet en overweegt hierover dat ook in een rechterlijke procedure met betrekking tot een besluit waarbij een punitieve sanctie is opgelegd, een belanghebbende de mogelijkheid heeft aannemelijk te maken dat bij een eerder, rechtens onaanastbaar besluit, waarop het sanctiebesluit volgt, van onjuiste feiten is uitgegaan.

Dat het kindercentrum geen rechtsmiddelen heeft aangewend tegen het besluit tot oplegging van een exploitatieverbod, betekent uitsluitend dat de rechtsgevolgen

van dat besluit vaststaan en derhalve niet dat de feiten waarop dat besluit berust bij het boetebesluit als vaststaand moeten worden aangenomen.

**Uitspraak van 15 april 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:187 (201402506/1/A3)**

(De evenredigheid van opgelegde boetes moet mede in het licht van door beboete onderneming na de overtredingen verrichte inspanningen worden bezien)

Samenvatting

Indien de werkgever aantoonbaar dat hij de risico's van de werkzaamheden waarbij de overtreding waarvoor een bestuurlijke boete kan worden gegeven, zich heeft voorgedaan voldoende heeft geïnventariseerd en op grond daarvan de nodige maatregelen heeft getroffen, wordt de bestuurlijke boete volgens het beleid met een derde gematigd. Dat de werkgever heeft nagelaten een asbestinventarisatie uit te voeren, laat onverlet dat in voorkomend geval, zo nodig in afwijking van het gevoerde beleid, matiging van de boete passend en geboden kan zijn. Hoewel de inspanningen die de werkgever na het vrijkomen van een stuk asbest heeft verricht niet van belang zijn voor het oordeel over de verwijtbaarheid, kunnen zij direct van betekenis zijn voor de beoordeling of de opgelegde boete, gelet op de individuele omstandigheden, passend en geboden is. In dit geval waren de verrichte inspanningen adequaat en gericht op beperking van de ernstige gevolgen van de begane overtredingen en

zijn ze gedaan in overeenstemming met het Arbobesluit. Hierin bestaat aanleiding de evenredigheid van de boetes mede in het licht van de inspanningen te bezien. Daar komt bij dat de werkgever nadat het asbest is aangetroffen alle relevante maatregelen heeft getroffen. Matiging van de opgelegde boete met 35% is derhalve passend en geboden.

**Uitspraak van 6 mei 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:1421 (201404361/1/A3)**

(In zoverre beleidsregels erin voorzien dat werkgevers die in belangrijke mate aan matigingsgronden hebben voldaan dezelfde boete opgelegd krijgen als werkgevers die zich geen inspanningen hebben getroost, zijn deze onredelijk)

Samenvatting

De Afdeling acht de in de Beleidsregels boeteoplegging arbeidsomstandighedenwetgeving vermelde factoren op zichzelf genomen relevant om te bepalen of grond bestaat voor matiging van een op te leggen boete. De matigingsgronden, waarin die factoren zijn opgenomen, zijn evenwel cumulatief. Dit betekent dat eerst tot matiging kan worden overgegaan indien geheel is voldaan aan de veelomvattende opsomming van factoren in de eerste matigingsgrond en voorts dat toepassing van de tweede en derde matigingsgrond afhankelijk is van de vraag of aan de voorafgaande matigingsgronden geheel is voldaan. Dit kan ertoe leiden dat de boete van werkgevers die weliswaar niet hebben voldaan aan alle factoren van de eerste

matigingsgrond, maar wel aan een belangrijk deel daarvan en bovendien geheel of in belangrijke mate hebben voldaan aan de tweede en/of derde matigingsgrond, in het geheel niet worden gematigd. Deze werkgevers worden dan dezelfde boete opgelegd als werkgevers die zich in het geheel geen inspanningen hebben getroost om de overtreding te voorkomen. In zoverre zijn de beleidsregels onredelijk. Nu in dit geval de werkgever grotendeels aan de tweede en derde matigingsgrond en tevens voor een belangrijk deel aan de eerste matigingsgrond heeft voldaan, is de hoogte van de boete niet in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel. Gegeven de omstandigheden doet zich een verminderde mate van verwijtbaarheid voor die grond biedt voor matiging van de opgelegde boete met 75%.

EVRM

Uitspraak van 11 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:331 (201309895/1/A3)

(De onschuldpresumptie is geschonden indien wordt geoordeeld over de schuld van iemand die is aangeklaagd ter zake van het plegen van een strafbaar feit voordat de schuld in de strafprocedure is komen vast te staan)

Samenvatting

De reikwijdte van artikel 6, tweede lid, van het EVRM is niet beperkt tot strafrechtelijke procedures, maar kan zich in voorkomend geval uitstrekken tot een bestuursrechtelijke procedure, indien de geschilpunten in de bestuursrechtelijke procedure voortvloeien uit en samenhangen met de strafrechtelijke procedure. Deze situatie kan zich voordoen tijdens een strafrechtelijke procedure alsook na het staken van de strafrechtelijke procedure of na een vrijspraak. Het hangt af van de in de bestuursrechtelijke procedure gebruikte bewoordingen of een zodanige band bestaat tussen die procedure en de strafrechtelijke procedure dat artikel 6, tweede lid, ook in de bestuursrechtelijke procedure van toepassing is. Er is sprake van een schending van de onschuldpresumptie indien een rechterlijke beslissing of een uiting van een ambtenaar een oordeel weergeeft omtrent de schuld van iemand die is aangeklaagd ter zake van het plegen van een strafbaar feit voordat de schuld van die persoon in de strafrechtelijke procedure is komen vast te staan. Het enkele uitspreken

van een vermoeden dat iemand schuldig is aan het strafbare feit waarvoor hij is aangeklaagd, levert echter geen schending van de onschuldpresumptie op.

Gezondheidszorg

Uitspraak van 12 augustus 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2588 (201407341/1/A2)

(Bevel dat – voormalige – Ruwaard van Puttenziekenhuis in Spijkenisse cardiologen zeven dagen geen zorg meer mogen verlenen)

Samenvatting

De inspecteur voor de Gezondheidszorg heeft op grond van artikel 8, vierde lid, van de Kwaliteitswet zorginstellingen aan het Ruwaard van Puttenziekenhuis het bevel gegeven dat drie tot het ziekenhuis toegelaten cardiologen met onmiddellijke ingang voor de duur van zeven dagen geen zorg meer mogen verlenen binnen dat ziekenhuis. De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft dit bevel nadien verlengd. Gelet op het door de raad van bestuur van het ziekenhuis gemelde onvermogen om maatregelen te nemen om de patiëntveiligheid te waarborgen en verantwoorde zorg te leveren, in samenhang gezien met de reeds door de inspecteur geconstateerde tekortkomingen, de in een rapport vermelde onderzoeksresultaten en de omstandigheid dat het ziekenhuis de klinisch cardiologische zorg door de cardiologen reeds had beëindigd, kon de inspecteur zich in redelijkheid op het standpunt stellen dat de situatie dermate ernstig en acuut was dat maatregelen moesten worden getroffen om het gevaar voor de veiligheid of de gezondheid te beëindigen. De inspecteur mocht derhalve

een bevel krachtens artikel 8, vierde lid, van de Kwz geven. Hoewel de cardiologen door het bevel in hun belangen zijn getroffen, mocht de inspecteur in de gegeven omstandigheden een groter gewicht toekennen aan het patiëntbelang bij een veilige en verantwoorde zorg. De minister kon onder de gegeven, onveranderde omstandigheden in redelijkheid besluiten om het bevel van de inspecteur te verlengen. De minister had het bevel echter voor de periode vanaf 17 december 2012 moeten herroepen, nu het acute gevaar voor de patiëntveiligheid vanaf die datum was geweken.

Handhaving/Procesbelang

Uitspraak van 5 augustus 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2523 (201406288/1/A4)

(De bestuursrechter onderzoekt of ten tijde van de beoordeling van het rechtsmiddel procesbelang bestaat. Bij beoordeling van een invorderingsbesluit bestaat geen belang meer als de bevoegdheid tot invordering is verjaard. Het tegelijk opleggen van een last onder bestuursdwang en een last onder dwangsom is niet mogelijk, ook niet als de last onder dwangsom eerst in werking treedt als in strijd met de uitgeoefende bestuursdwang handelingen worden verricht)

Samenvatting

1. De Afdeling stelt voorop dat om een rechtsingang te hebben bij de bestuursrechter vereist is dat de desbetreffende appellant procesbelang heeft. Dit staat ter zelfstandige beoordeling van de bestuursrechter ten tijde van de beoordeling van het rechtsmiddel. In het geval van een aanhangig beroep tegen een invorderingsbesluit speelt, ter voorkoming van het geven van een rechtsoordeel over uitsluitend een theoretische kwestie, hierbij een rol of de bevoegdheid tot invordering inmiddels is verjaard. Is dat het geval, dan kan de overtreder door het bestuursorgaan niet meer langs bestuursrechtelijke weg worden gedwongen om de dwangsom te betalen. Het belang bij een oordeel over de rechtmatigheid van het invorderingsbesluit vervalt dan, tenzij appellant aannemelijk maakt dat er nog procesbelang bij een beoordeling aanwezig is.
2. De rechtbank heeft bij beantwoording van de vraag of appellant ten tijde van de behandeling van het beroep nog procesbelang had bij beoordeling van het invorderingsbesluit terecht niet alleen betrokken of het invorderingsbesluit voor het einde van de termijn als genoemd in artikel 5:35 is genomen, maar ook of het college binnen één jaar na de laatste constatering van 18 mei 2013 feitelijk tot invordering is overgegaan. Onder 'bevoegdheid tot invordering' als bedoeld in artikel 5:35 van de Awb moet immers niet alleen de bevoegdheid tot het nemen van het invorderingsbesluit, zoals neergelegd in artikel 5:37 van de Awb, worden verstaan, maar ook de bevoegdheden tot aanmaning en verrekening en het uitvaardigen en tenuitvoerleggen van een dwangbevel als bedoeld in artikel 4:104, tweede lid van de Awb. Indien het bestuursorgaan niet tijdig tot stuiting of verlenging van de verjaringstermijn is overgegaan, is het na verjaring van de bevoegdheid tot invordering niet langer bevoegd een invorderingsbesluit te nemen alsmede dwangmiddelen in te zetten teneinde tot inning van de geldschuld over te gaan.
3. Ingevolge artikel 5:6 van de Awb legt het bestuursorgaan geen herstelsanctie op zolang een andere wegens dezelfde overtreding opgelegde herstelsanctie van kracht is. Artikel 5:6 van de Awb staat er in dit geval aan in de weg dat ter zake van het puin breken in de open lucht zonder vergunning gelijktijdig zowel een last onder

bestuursdwang als een last onder dwangsom wordt opgelegd. Weliswaar treedt de oplegde last onder dwangsom eerst in werking als in strijd met de uitgeoefende bestuursdwang handelingen worden verricht, maar dat neemt niet weg dat beide lasten wegens dezelfde overtreding, namelijk het buitengebruik van de puinbreker zonder vergunning, gelijktijdig zijn opgelegd. Artikel 5:6 staat deze cumulatie van herstelsancties niet toe.

Mijnbouwwet

Uitspraak van 18 november 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3578 (201501544/1/A4)

(De Afdeling vernietigt de besluiten van de minister van Economische Zaken tot instemming met het winningsplan van de NAM voor de gaswinning uit het Groningenveld en treft een voorlopige voorziening waarmee de mogelijkheden tot gaswinning worden beperkt in afwachting van nieuwe besluitvorming van de minister)

Samenvatting

De minister heeft onvoldoende gemotiveerd waarom op basis van de beschikbare onderzoeken een verdere beperking van de gaswinning dan maximaal 33 miljard kubieke meter onmogelijk of onaanvaardbaar is. Uit de onderzoeken waarop de beslissing tot instemming is gebaseerd, blijkt dat de winning van minder gas tot een lager seismisch risico leidt. Hoewel de grond- en mensenrechten niet verplichten om activiteiten waaraan risico's zijn verbonden, zoals gaswinning, geheel te beletten, dient, gelet op de ernst en de aard van de gevolgen van gaswinning, uit de belangenafweging van de minister te blijken dat de noodzakelijke voorzorg is betracht. De minister is er bij zijn belangenafweging ten onrechte van uitgegaan dat de risico's in het aardbevingsgebied vergelijkbaar zijn met de risico's die in delen van het riviereengebied worden gelopen. Volgens de gemaakte risicoberekeningen zijn de risico's in het

aardbevingsgebied groter. En hoewel de minister een groot belang mocht hechten aan de leveringszekerheid, heeft hij een hoger winningsniveau toegestaan dan gemiddeld genomen nodig is.

Nietige rechtshandeling

Uitspraak van 30 september 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3060 (201407116/1/A1)

(De tenaamstelling van een auto door een wilsonbekwame is een ingevolge artikel 3:32, tweede lid, van het BW nietige rechtshandeling)

Samenvatting

De algemeen directeur van de Dienst Wegverkeer (RDW) heeft een verzoek van de curator van belanghebbende om de tenaamstelling van een auto te laten vervallen, ten onrechte afgewezen. Die tenaamstelling is een eenzijdige rechtshandeling verricht door een onbekwame. Die rechtshandeling is ingevolge artikel 3:32, tweede lid, van het BW nietig.

Het is aan de RDW de handelingen te verrichten die noodzakelijk zijn om deze nietigheid in de systemen van de RDW te verwerken.

Omvang van het geding

Uitspraak van 18 november 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3508 (201405418/1/A1 en 201500700/1/A1)

(Ook ten behoeve van degene die als derde-belanghebbende partij is in het geding, maar niet zelf beroep heeft ingesteld, ontstaat een beroep van rechtswege tegen een besluit dat voor hem een nadelige wijziging inhoudt)

Samenvatting

Bij besluit van 26 maart 2013 heeft het college geweigerd aan aanvrager een omgevingsvergunning te verlenen voor het bouwen van twee appartementen, het wijzigen van een tuinmuur en het aanleggen van parkeergelegenheid. Bij tussenuitspraak van 27 november 2013 heeft de rechtbank, naar aanleiding van het door aanvrager ingestelde beroep, het college in de gelegenheid gesteld om de in de tussenuitspraak geconstateerde gebreken te herstellen. Bij besluit van 18 maart 2014 heeft het college vervolgens het besluit van 26 maart 2013 ingetrokken en aanvrager alsnog de gevraagde omgevingsvergunning verleend.

Onder verwijzing naar de uitspraak van 24 december 2014 in zaak nr. 201310840/1/A1 overweegt de Afdeling dat, gelet op artikel 6:19 van de Awb, het besluit van 18 maart 2014 van rechtswege wordt geacht onderwerp te zijn van het geding bij de rechtbank. Daarbij merkt de

Afdeling op dat zij, gelet op het belang van de proces-economie en een efficiënte geschilbeslechting waartoe deze bepaling strekt, geen aanleiding meer ziet voor de in haar uitspraak van 19 april 2001 in zaak nr. 200001166/1 aangegeven beperking van die bepaling. Derhalve is beroep van rechtswege van de zijde van de derde-belanghebbende tegen dit besluit ontstaan. De rechtbank had hem daarom in de gelegenheid moeten stellen zijn zienswijze tegen het besluit van 18 maart 2014 kenbaar te maken en eventueel daarin geformuleerde bezwaren tegen het besluit van 18 maart 2014 als de gronden van het van rechtswege ontstane beroep moeten aanmerken.

Onderwijs

Uitspraak van 15 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2197 (201409754/1/A2)

(Bekostiging nieuwe middelbare school in Rotterdam terecht geweigerd. Uit de statuten volgt niet dat het onderwijs behalve van de islamitische, ook van de protestants-christelijke en rooms-katholieke richtingen uitgaat)

Samenvatting

De staatssecretaris van Onderwijs heeft terecht geweigerd om een nieuwe middelbare school van de Stichting Islamitisch Onderwijs Amsterdam in Rotterdam te bekostigen. De staatssecretaris heeft zich terecht op het standpunt gesteld dat, ook indien de gewijzigde statuten in aanmerking worden genomen, de richtingen protestants-christelijk en rooms-katholiek niet bij het verzoek tot bekostiging in aanmerking kunnen worden genomen. Uit de formulering van de doelstelling in de statuten volgt niet van welke richting, anders dan de islamitische, het onderwijs uitgaat. Dat in bestuursbesluiten deze richtingen staan genoemd en op het aanvraagformulier de richtingen protestants-christelijk en rooms-katholiek zijn aangegeven, en daarmee volgens de stichting als de invulling van 'andere geloofsovertuigingen' zoals geformuleerd in de doelstelling van de statuten moet worden gezien, doet daar niet aan af.

De staatssecretaris heeft voor de beoordeling of wordt voldaan aan de wettelijk voorgeschreven stichtingsnormen, derhalve terecht uitsluitend het netto leerlingenpotentieel voor een islamitische scholengemeenschap in aanmerking genomen. Niet in geschil is dat de stichting niet voldoet aan het netto leerlingenpotentieel voor een scholengemeenschap op uitsluitend islamitische grondslag.

Uitspraak van 21 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3249 (201500548/1/A2)

(Amsterdam moet nieuwe islamitische scholengemeenschap huisvesting verstrekken, gelet op de prognose betreffende de verwachte deelname in het eerste leerjaar in de periode 2014-2030. Zelf voorzien)

Samenvatting

De weigeringsgronden van artikel 76k van de Wet op het voortgezet onderwijs (Wvo) zijn limitatief. Het college van burgemeester en wethouders heeft niet de bevoegdheid te beoordelen of de school voldoet aan de vereisten van artikel 17 van die wet. In dat artikel is onder meer bepaald dat het onderwijs er mede van uit gaat dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving en mede is gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie. Alleen de minister komt een oordeel toe over de goede uitvoering van die bepaling door de school. Dat de stichting op basis van in de wet vastgelegde criteria aanspraak kan maken op een voorziening in de huisvesting voor de school is verder niet in strijd met

enige bepaling van het IVRK, ook niet wanneer een lid van het bestuur van de stichting uitlatingen doet die naar het oordeel van het college verwerpelijk zijn en waarvan het bestuur van de stichting geen afstand neemt.

Gelet op de prognose betreffende de verwachte deelname in het eerste leerjaar in de periode 2014 tot en met 2030 dient het college huisvesting te verstrekken voor het eerste leerjaar van mavo, havo en vwo, nu met die prognose aannemelijk is gemaakt dat voor dat eerste leerjaar in 2017, gelet op de belangstellingspercentages per onderwijssoort, te weten: mavo 24,95%, havo 22,34% en vwo 22,44%, vermenigvuldigd met het potentieel aan jongeren van 12/13 jaar van islamitische komaf in 2017 (267), naar verwachting ongeveer 186 leerlingen de school zullen bezoeken.

De Afdeling voorziet zelf in de zaak en bepaalt dat het college uiterlijk 1 augustus 2017 huisvesting aan de Stichting Islamitisch Onderwijs Amsterdam verstrekt voor 186 leerlingen. De Afdeling heeft de aanvraag van de stichting voor het overige afgewezen, omdat de stichting niet aannemelijk heeft gemaakt dat en hoeveel leerlingen in het jaar van oprichting vanuit andere scholen zouden instromen in de tweede en hogere klassen.

Ontvankelijkheid en formaliteiten

Uitspraak van 28 januari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:308 (201406317/2/A4)

(Rechtseenheidsuitspraak door grote kamer over de termijn waarbinnen een verzoek om herziening van een uitspraak moet worden gedaan)

Samenvatting

De behoefte aan zekerheid bij belanghebbenden en bestuursorganen over de rechtskracht van een besluit is een belangrijke reden om een grens te stellen aan de mogelijkheid om herziening te vragen. In dit licht bezien is het niet onredelijk om van degene die om herziening verzoekt te verwachten dat hij dat niet onredelijk laat doet nadat de uitspraak is gedaan of nadat hij op de hoogte is geraakt van nova die volgens hem aanleiding kunnen zijn voor herziening. Het belang van de rechtseenheid is ermee gediend dat alle hoogste bestuursrechters aan het “onredelijk laat”-criterium eenzelfde invulling geven.

In het licht daarvan zal bij verzoeken om herziening het “onredelijk laat-criterium” worden gehanteerd en wel aldus dat bij de invulling van dit criterium als regel zal worden uitgegaan van een termijn van één jaar. Dit betekent dat de indiening van een verzoek om herziening als onredelijk laat wordt aangemerkt, indien het verzoek is ingediend meer dan een jaar na het bekend worden met de daarin gestelde nova dan wel, indien geen nova zijn

gesteld, na de datum van openbaarmaking van de uitspraak waarvan herziening wordt verzocht. Een uitzondering op die regel wordt gemaakt voor die uitzonderlijke gevallen waarin het belang van de rechtszekerheid van andere belanghebbenden en bestuursorganen dermate betrokken is, dat het hanteren van een zo lange termijn niet aanvaardbaar zou zijn. Dit laatste kan zich eerder in meerpartijengeschillen dan in tweepartijengeschillen voordoen, en eerder indien bij de uitspraak waarvan herziening wordt verzocht, een besluit in stand is gebleven waarbij aan een of meer belanghebbenden toestemming is verleend om bepaalde activiteiten te verrichten. In dergelijke uitzonderlijke gevallen waarin de termijn van één jaar niet wordt gehanteerd, zal een termijn gelden van drie maal zes weken.

De hiervoor geformuleerde regels gelden niet voor het indienen van een verzoek om herziening van een uitspraak over een punitieve sanctie. Een dergelijk verzoek is niet aan een termijn gebonden.

Uitspraak van 2 december 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3703 (201503245/1/A4)

(De m.e.r.-richtlijn staat niet in de weg aan toepassing van artikel 6:13 van de Awb)

Samenvatting

De m.e.r.-richtlijn staat er niet aan in de weg dat een beroep met toepassing van artikel 6:13 van de Awb niet-ontvankelijk wordt verklaard, omdat geen zienswijzen

over het ontwerp van het besluit zijn ingediend. Uit de door appellanten ingeroepen arresten Djurgården en Commissie tegen Duitsland kan niet worden afgeleid dat de in artikel 6:13 voor het instellen van beroep gestelde voorwaarde dat zienswijzen naar voren zijn gebracht, ongeoorloofd is.

Proceskosten

Uitspraak van 22 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1260 (201406774/1/A2)

(Door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand. Eis van enige juridische scholing. Bij de beoordeling of aan die eis wordt voldaan, kunnen de door de gemachtigde ingediende processtukken worden betrokken)

Samenvatting

Om voor een vergoeding van kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand in aanmerking te komen, dient degene die als derde beroepsmatig rechtsbijstand verleent voldoende deskundig te zijn. Daartoe dient hij over enige juridische scholing te beschikken. Bij de beoordeling daarvan kunnen onder meer de door hem ingediende processtukken worden betrokken.

In dit geval blijkt uit de in deze zaak ingediende stukken, waaronder een overzicht van door de gemachtigde opgestelde bezwaarschriften in andere zaken, dat zij regelmatig voor cliënten van het gastouderbureau bezwaarprocedures voert over kinderopvangtoeslagen. Daarom moet, gelet ook op het door de gemachtigde in deze zaak opgestelde bezwaarschrift, worden aangenomen dat zij ook in deze procedure beroepsmatig rechtsbijstand heeft verleend in de zin van het Besluit proceskosten bestuursrecht. In de toelichting bij dit Besluit wordt weliswaar opgemerkt dat personen zonder enige juridische

scholing niet geacht kunnen worden beroepsmatig rechtsbijstand te verlenen, maar de inhoud van de processtukken die door de gemachtigde zijn ingediend laat geen andere slotsom toe dan dat zij enige relevante juridische scholing heeft gehad.

Recht van de Europese Unie

Uitspraak van 22 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2299 (201113287/1/A2)

(De afwijzing van een aanvraag om een in het Verenigd Koninkrijk gelegen onroerende zaak als landgoed in de zin van de Natuurschoonwet 1928 aan te wijzen, is verenigbaar met artikel 63 VWEU)

Samenvatting

Het geschil spitst zich toe op de vraag of de regeling in de Natuurschoonwet 1928 (Nsw), waarin de mogelijkheid tot het verkrijgen van vrijstelling van schenkbelasting ter zake van landgoederen is beperkt tot in Nederland gelegen landgoederen, verenigbaar is met artikel 63 van het VWEU. De Afdeling heeft in een verwijzingsuitspraak het Hof van Justitie van de Europese Unie hierover prejudiciële vragen gesteld. Uit het arrest van het Hof volgt dat de afwijzing van de aanvraag van belanghebbende om haar in het Verenigd Koninkrijk gelegen onroerende zaak als landgoed in de zin van de Nsw aan te wijzen, verenigbaar is met artikel 63 van het VWEU, tenzij dit landgoed verband houdt met het cultureelhistorisch erfgoed van Nederland. Van een dergelijk verband is geen sprake.

**Uitspraak van 11 maart 2015,
ECLI:N:RVS:2015:697 (201305166/1/A3)**

(Naar Nederlands recht is de staatssecretaris niet bevoegd, op verzoek van een passagier, handhavend op te treden in elk individueel geval waarin luchtvaartmaatschappij weigert recht op compensatie te honoreren. Verplicht het Europees recht de staatssecretaris tot handhaving?)

Samenvatting

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft het verzoek van een passagier om handhavend op te treden tegen een luchtvaartmaatschappij, teneinde die maatschappij ertoe te bewegen alsnog compensatie in de zin van Verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 te betalen na annulering van een vlucht afgewezen. In de Wet luchtvaart is voorzien in een algemene grondslag voor de staatssecretaris om handhavend op te treden bij overtreding van de Verordening.

Naar het oordeel van de Afdeling is de staatssecretaris op de in de Wet luchtvaart voorziene grondslag evenwel niet bevoegd om, op verzoek van een passagier, over te gaan tot handhaving in elk individueel geval afzonderlijk waarin een luchtvaartmaatschappij weigert het recht op compensatie te honoreren. Dit recht dient naar Nederlands recht te worden geëffectueerd door het instellen van een civiele vordering. Deze rechtsgang voldoet aan de eisen van effectieve rechtsbescherming als

verwoord in jurisprudentie van het Hof van Justitie. Nu de staatssecretaris naar Nederlands recht niet bevoegd is om tot handhaving over te gaan in elk individueel geval afzonderlijk, rijst de vraag of de Verordening tot bestuursrechtelijke handhaving door de staatssecretaris verplicht, teneinde in elk individueel geval afzonderlijk het recht op compensatie van een passagier te kunnen garanderen. De Afdeling heeft ter zake een vraag gesteld aan het Hof van Justitie.

**Uitspraak van 16 december 2015,
ECLI:NL:RVS:2015:3882 (201111560/2/A2)**

(Staatssecretaris is op grond van Europese verordening gehouden om in verband met de geconstateerde onregelmatigheid de verleende subsidie te corrigeren)

Samenvatting

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft terecht een groot deel van een subsidie teruggevorderd die zijn voorganger in 2006 had verleend aan de Somalische Vereniging Amsterdam en omgeving (SOMVAO). De subsidie van € 200.000 is verstrekt uit het Europees Vluchtelingenfonds. SOMVAO organiseert samen met stichting Dir activiteiten om de integratie en participatie van Somaliërs en Ethiopiërs te bevorderen. Aan de subsidie is de voorwaarde verbonden dat alle noodzakelijke gegevens ‘tijdig, betrouwbaar en volledig’ zijn vastgelegd in de administratie van de vereniging. De staatssecretaris heeft in juli 2007 de subsidie definitief vastgesteld. In 2009 heeft

de Europese Commissie aan een accountantskantoor de opdracht gegeven om de administratie van SOMVAO te controleren. Hieruit bleek dat met name de salarisadministratie niet in orde was. Naar aanleiding van dit controle-rapport is de staatssecretaris teruggekomen op zijn besluit uit 2007 en heeft hij in november 2009 bijna € 190.000 van de subsidie teruggevorderd.

In deze zaak stelde de Afdeling in november 2013 zogenoemde prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie in Luxemburg. De Afdeling stelde in die uitspraak vast dat Nederlands recht geen mogelijkheden biedt om de subsidie lager vast te stellen en het te veel betaalde subsidiegeld van SOMVAO terug te vorderen. De Afdeling wilde van het Hof in Luxemburg weten of de staatssecretaris op grond van Europees recht verplicht is de subsidie terug te vorderen, omdat het ging om geld uit een Europees fonds.

Het Hof van Justitie oordeelde in december 2014 dat lidstaten op grond van een Europese verordening alle nodige maatregelen moeten nemen om de financiële belangen van de Europese Unie te beschermen.

Gelet hierop is de Afdeling in deze zaak tot het oordeel gekomen dat de staatssecretaris gehouden was om in verband met de geconstateerde onregelmatigheid de subsidie in het nadeel van SOMVAO te corrigeren. Het gevolg van de uitspraak is dat SOMVAO € 190.000 zal moeten terugbetalen.

Relativiteitsvereiste

Uitspraak van 18 maart 2015, ECLI:NL:RVS:2015:842 (201403348/1/A1)

(Het relativiteitsvereiste geldt niet voor de fase van het bezwaar)

Samenvatting

Het relativiteitsvereiste als bedoeld in artikel 8:69a van de Awb kan niet in de weg staan aan het gegrond verklaren van een bezwaar, omdat dit vereiste in de bezwaarfase niet van toepassing is. Zoals is weergegeven in de memorie van toelichting bij de Wet aanpassing bestuursprocesrecht heeft de wetgever ervoor gekozen om het relativiteitsvereiste zoals neergelegd in artikel 8:69a van de Awb slechts in te voeren voor de fase van het beroep bij de rechter, en niet ook voor de fase van het bezwaar, nu het beslissen op bezwaar een wezenlijk ander karakter heeft dan rechtspraak.

Uitspraak van 29 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1379 (201407321/1/A4)

(Het relativiteitsvereiste staat er aan in de weg dat een appellant zich beroept op overschrijding van een andere geurnorm uit de Wet geurhinder en veehouderij dan de geurnorm die ingevolge die wet voor zijn woning geldt, maar niet dat hij zich beroept op overschrijding van de voor zijn woning geldende geurnorm ter plaatse van een woning van een derde, waar die norm eveneens geldt)

Samenvatting

Het betoog van appellant richt zich tegen de toepassing door het bevoegd gezag van artikel 3, vierde lid, van de Wet geurhinder en veehouderij. De woning van appellant is gelegen buiten de bebouwde kom, zodat daarvoor de in artikel 3, eerste lid, onder b, van de Wet geurhinder en veehouderij opgenomen norm van 14 odour units per kubieke meter lucht geldt. Deze norm strekt tot bescherming van het belang van appellant bij beperking van de geurbelasting bij zijn woning. De vergunde uitbreiding van het pluimveebedrijf leidt niet tot overschrijding van deze norm. De vergunde uitbreiding leidt wel bij een aantal woningen binnen de bebouwde kom tot overschrijding van de in artikel 3, eerste lid, onder a, van de Wet geurhinder voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom opgenomen norm van 3 odour units per kubieke meter lucht. De toepassing van artikel 3, vierde lid, houdt verband met de overschrijding van die norm. De overschreden norm en de in artikel 3, vierde lid, neergelegde regeling, die uitsluitend wegens die overschrijding behoort te worden toegepast, strekken aldus niet tot bescherming van voormeld belang van appellant.

Het vorenstaande neemt overigens niet weg dat een belanghebbende die opkomt tegen een milieu-omgevingsvergunning zich kan beroepen op de voor zijn woning geldende geurnorm die weliswaar niet ter plaatse van zijn woning, maar wel ter plaatse van een woning van een derde, waar die norm eveneens geldt, wordt overschreden.

Uitspraak van 18 november 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3557 (201500884/1/A4)

(Een stichting die opkomt voor het milieubelang binnen een bepaald werkgebied kan in het kader van de grond dat ten onrechte geen milieueffectrapport is opgesteld mede een beroep doen op de door de betrokken inrichting buiten haar werkgebied veroorzaakte milieugevolgen. Het relativiteitsvereiste staat daar niet aan in de weg)

Samenvatting

De statuten van de stichting noemen het LOG-gebied Hulsel Bladel als haar werkgebied. De inrichting is in dit gebied gelegen. Hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer, waarin de wettelijke regeling van het milieueffectrapport is vastgelegd, strekt tot bescherming van het milieu. Het belang dat de stichting behartigt betreft onder meer de bescherming van het milieu in het LOG-gebied. In dit kader kan de stichting zich erop beroepen dat ten onrechte geen milieueffectrapport is opgesteld. Daarbij kan de stichting een beroep doen op alle aspecten waarmee bij de beoordeling of een milieueffectrapport opgesteld dient te worden, rekening moet worden gehouden. Dit betekent dat de stichting onder meer kan aanvoeren dat de gevolgen van de verhoogde ammoniakemissie van de inrichting voor het Natura 2000-gebied Kempenland, dat is gelegen buiten het LOG-gebied, niet voldoende zijn beoordeeld. Het relativiteitsvereiste stond niet in de weg aan de vernietiging door de rechtbank van het bestreden besluit vanwege het slagen van dit betoog.

Subsidie

Uitspraak van 15 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2258 (201408627/1/A2)

(Bij de beoordeling van subsidieaanvragen die verloopt via een tendersysteem dient aan degene wiens aanvraag wordt afgewezen en op zichzelf geen bezwaar heeft tegen de toekenning van subsidie aan derden, op effectieve en voor het bestuursorgaan en de bestuursrechter werkbare wijze rechtsbescherming worden geboden. Hij is geen belanghebbende bij de ten aanzien van de andere aanvragers genomen besluiten, maar kan in de procedure over de eigen aanvraag de beoordeling van hoger geëindigde en wel ingewilligde aanvragen aan de orde stellen)

Samenvatting

De raad van bestuur van de Stichting Nederlands Fonds voor Podiumkunsten+ heeft aanvragen van drie stichtingen om subsidie in het kader van de Deelregeling meerjarige activiteitensubsidies Fonds Podiumkunsten 2013–2016 ingewilligd, maar de aanvraag van Stichting Holland Opera (Xpress) afgewezen.

1. De gehanteerde verdelingsystematiek houdt in dat de subsidieaanvragen worden beoordeeld en gerangschikt waarna de positief beoordeelde aanvragen worden gehonoreerd in de volgorde van de rangorde totdat het subsidieplafond is bereikt. Uit een oogpunt van effectieve rechtsbescherming is het daarbij van belang

dat een aanvrager, zoals Holland Opera, die een aanvraag heeft ingediend die op zichzelf positief wordt beoordeeld, maar niet wordt gehonoreerd omdat deze te laag is geplaatst in de rangorde en het subsidieplafond is bereikt, zich niet alleen moet kunnen verdedigen tegen de beoordeling van de eigen aanvraag maar ook tegen de rangorde als zodanig en de totstandkoming daarvan. Voor het bestrijden van de beoordeling van een aanvraag die hoger in de rangorde is geëindigd, is het niet noodzakelijk dat tegen het besluit op die aanvraag rechtsmiddelen worden aangewend. Omdat de rangorde mede wordt bepaald door de beoordeling van andere aanvragen, betekent dit dat de motivering van de afwijzing van de eigen aanvraag ook inzicht moet verschaffen in de beoordelingen van de aanvragen die hoger in de rangorde zijn geëindigd. Het vorenstaande brengt met zich dat in een procedure tegen de afwijzing van de eigen aanvraag ook de beoordeling van hoger geëindigde aanvragen aan de orde kan worden gesteld.

Uit artikel 4:25, derde lid, van de Awb, volgt dat de overschrijding van een bij of krachtens wettelijk voorschrift vastgesteld subsidieplafond is toegestaan indien in bezwaar of beroep of ter uitvoering van een rechterlijke uitspraak omtrent de verstrekking wordt beslist, tenzij de verplichte weigering van het tweede lid ook gold op het tijdstip waarop de beslissing in eerste aanleg had moeten worden genomen. Een

redelijke uitleg van deze bepalingen brengt met zich dat aan degene die bezwaar maakt of beroep instelt tegen een besluit waarbij de eigen aanvraag is afgewezen wegens het bereiken van het subsidieplafond, evenmin wordt tegengeworpen dat de besluiten tot subsidieverlening aan anderen die ertoe hebben geleid dat het subsidieplafond was bereikt op het tijdstip waarop de beslissing in eerste aanleg werd genomen, in rechte onaanastbaar zijn geworden.

Gelet op het hiervoor overwogene is het belang dat Holland Opera heeft bij een wijziging van de rangorde en derhalve het toekennen van bepaalde scores aan de aanvragen van de andere aanvragers niet rechtstreeks betrokken bij de besluiten waarbij aan die aanvragers subsidie is verleend.

2. Om de beoordelingen van de hoger in de rangorde geëindigde aanvragen en diensgevolge de totstandkoming van die rangorde op adequate wijze te kunnen bestrijden, is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in de totstandkoming van die beoordelingen. Daarvoor is vereist dat zoveel als mogelijk inzage wordt verkregen in de stukken die betrekking hebben op de hoger in de rangorde geëindigde aanvragen, voor zover die stukken nodig zijn om de beoordelingen van de hoger in de rangorde geëindigde aanvragen te kunnen controleren. Deze stukken moeten derhalve worden aangemerkt als op de zaak betrekking hebbende

stukken in de zin van artikel 7:4, tweede lid, van de Awb die, behoudens de in het zesde lid genoemde uitzondering, ter inzage moeten worden gelegd.

3. Gelet op het belang van een efficiënte geschilbeslechting alsmede de rechtszekerheid van de wederpartij, kan niet worden aanvaard dat wanneer een bestuursorgaan in een reactie op een tussenuitspraak een aan het in beroep bestreden besluit ten grondslag gelegd argument heeft laten vallen en aldus uitdrukkelijk heeft berust in het oordeel van de rechtbank, in hoger beroep alsnog beroepsgronden worden aangevoerd tegen dit oordeel.
4. Aan de aanvraag van Holland Opera had een punt extra moeten worden toegekend voor ondernemerschap. Aan de aanvraag van een van de andere aanvragers had een punt minder moeten worden toegekend voor ondernemerschap. Dit betekent dat Holland Opera in de rangorde had moeten eindigen boven die andere aanvrager. Het Fonds dient met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen een nieuw besluit te nemen op het bezwaar van Holland Opera. Daarbij dient het als uitgangspunt te nemen dat Holland Opera moet worden behandeld als ware zij in de rangorde geëindigd boven de aanvrager aan wiens aanvraag een punt te veel is toegekend.

Toeslagen

Uitspraak van 1 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2052 (201407312/1/A2 en 201407315/1/A2)

(Uitspraak na conclusie. Stiefkinderen moeten worden gelijkgesteld aan eigen kinderen bij de uitleg van het begrip ‘partner’ in de Awir)

Samenvatting

Zoals de staatsraad advocaat-generaal in zijn conclusie heeft uiteengezet, is de strekking van artikel 3, tweede lid, aanhef en onder e, van de Awir te voorkomen dat samengestelde gezinnen (ongehuwd samenwonende partners met een inwonend minderjarig kind van één van beiden) boven traditionele gezinnen worden bevoordeeld. Naar de letter van deze bepaling wordt een inwonend meerderjarig stiefkind, dat de leeftijd van 27 jaar nog niet heeft bereikt, anders dan een inwonend meerderjarig eigen kind, aangemerkt als partner van de op hetzelfde woonadres ingeschreven alleenstaande stiefouder met een minderjarig kind. Dat is echter in het licht van de strekking van deze bepaling kennelijk een niet door de wetgever beoogd effect. De wetsgeschiedenis bevat namelijk geen enkel aanknopingspunt voor de vaststelling dat met de in 2013 in werking getreden wetwijziging is beoogd om stiefkinderen, anders dan voorheen, op een andere wijze te behandelen dan eigen kinderen. Er zijn eerder aanknopingspunten voor het tegendeel. Dit betekent dat een

stiefmoeder en haar stiefzoon wat betreft hun aanspraken op toeslagen niet als elkaars partner kunnen worden aangemerkt.

Vergunning van rechtswege (lex silencio)

Uitspraak van 27 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1657 (201406992/1/A1)

(Omgevingsvergunning voor het aanleggen van een uitweg is in dit geval niet van rechtswege gegeven)

Samenvatting

Tussen partijen is uitsluitend in geschil of aan appellant voor het aanleggen van een uitweg op het perceel een omgevingsvergunning van rechtswege is gegeven. Vast staat dat het college, gelet op 3.9, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wabo, uiterlijk op 11 augustus 2013 op de door hem op 15 juni 2013 ontvangen aanvraag diende te beslissen. Een tijdige beslissing op de aanvraag als bedoeld in artikel 4:20b, eerste lid, van de Awb houdt in dat binnen de beslistermijn een reëel besluit op de aanvraag moet zijn genomen en dat besluit binnen die termijn moet zijn bekendgemaakt. Het besluit is niet op de juiste wijze aan appellant bekendgemaakt, nu dit is voorzien van een onjuiste tenaamstelling en deze omstandigheid er mogelijk toe heeft geleid dat appellant niet daags na 27 juni 2013 van de inhoud daarvan kennis heeft genomen, hoewel het wel aan zijn adres was gezonden.

Ondanks dat het besluit van 27 juni 2013 niet op juiste wijze aan appellant is bekendgemaakt, was dat besluit op 11 augustus 2013, en derhalve binnen de beslistermijn, bij hem bekend. Voorts doet de omstandigheid dat de

bekendmaking niet correct is geweest er niet aan af dat tijdig een besluit is genomen en dat dat tijdig is bekendgemaakt. De conclusie is dat de gevraagde vergunning niet van rechtswege is gegeven.

Uitspraak van 21 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3255 (201410473/1/A4)

(Het niet nakomen van de verplichting om een nieuw besluit te nemen nadat de bestuursrechter een besluit op een vergunningaanvraag geheel of gedeeltelijk heeft vernietigd, leidt niet tot een vergunning van rechtswege)

Samenvatting

Nadat de Afdeling het eerdere besluit had vernietigd, gold als termijn voor het nemen van een nieuw besluit op de aanvraag, de termijn die van toepassing is op de primaire besluitvorming. Gelet hierop dient als termijn waarbinnen het college van burgemeester en wethouders opnieuw diende te beslissen, de in artikel 3.9, eerste lid, van de Awb genoemde termijn voor de reguliere voorbereidingsprocedure te worden aangehouden. Het college diende daarom binnen acht weken na de dag van verzending van de uitspraak waarbij het eerdere besluit is vernietigd een besluit te nemen op de aanvraag om omgevingsvergunning. Het college heeft dat niet gedaan. Dit betekent echter niet dat van rechtswege een vergunning is verleend. Steun voor dit standpunt wordt gevonden in de memorie van toelichting bij paragraaf 4.1.3.3 van de Awb 'Positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen', waaruit volgt

dat het niet nakomen van de verplichting om een nieuw besluit te nemen nadat de bestuursrechter een besluit geheel of gedeeltelijk heeft vernietigd niet leidt tot een van rechtswege verleend besluit.

Vogelrichtlijn

Uitspraak van 14 januari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:73 (201405449/1/A3)

(Door college van gedeputeerde staten moet worden aangegeven bij welke stand van de populatie nog voldaan is aan de voor verlening van ontheffing geldende eis dat staat van instandhouding van de kievit nog als gunstig kan worden beschouwd)

Samenvatting

Het college van gedeputeerde staten van Fryslân heeft voor de duur van drie jaar ontheffing verleend van het verbod van artikel 12 van de Flora- en faunawet ten behoeve van het zoeken en rapen van eieren van de kievit. De Afdeling heeft eerder overwogen dat in het licht van de dalende trend in de kievitenstand bij de besluitvorming over een toekomstige ontheffing moet worden bezien of het rapen van eieren wat betreft aantallen en raaperiode verder dient te worden beperkt, dan wel of gedurende één of meer jaren geen ontheffing kan worden verleend. Thans is onvoldoende duidelijk of de kievit vermoedelijk op lange termijn een levensvatbare component zal blijven van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt. Het college moet aangeven bij welke stand van de populatie nog voldaan is aan de voor verlening van de ontheffing geldende eis dat de staat van instandhouding van de kievit in Friesland als ‘gunstig’ kan worden beschouwd.

Uit de overzichten uit het kievitenregistratiesysteem volgt dat de kievitseieren verspreid over grote delen van Friesland worden geraapt en de kievit nog in enige mate overall in Friesland voorkomt. Uit die gegevens volgt evenwel niet dat de kievit nog algemeen in het Friese grasland voorkomt en dat binnen afzienbare tijd zo zal blijven. In het bijzonder volgt uit die gegevens niet wat de afname is geweest van de populatie kieviten in grasland over langere termijn. Het college heeft onvoldoende onderzocht of het natuurlijke verspreidingsgebied van de kievit niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden.

Volledige heroverweging

Uitspraak van 22 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1295 (201409346/1/A2)

(Een brief waarbij alsnog wordt beslist op een verzoek om vergoeding van de kosten in bezwaar dient te worden aangemerkt als een beslissing die het besluit op bezwaar completeert)

Samenvatting

De Belastingdienst/Toeslagen heeft bij het besluit op bezwaar niet op het verzoek om vergoeding van de in bezwaar gemaakte kosten beslist. Twee weken later heeft de dienst alsnog op dat verzoek beslist. Artikel 7:15, derde lid, van de Awb bepaalt dat een bestuursorgaan bij besluit op bezwaar beslist op een verzoek tot vergoeding van de kosten gemaakt voor de behandeling van het bezwaar. Gelet hierop dient de brief waarbij alsnog is beslist op het verzoek om vergoeding van de kosten in bezwaar te worden aangemerkt als een beslissing die het besluit op bezwaar completeert, en waartegen het beroep zich mede richt. Aangesloten wordt hiermee bij het arrest van de Hoge Raad van 14 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3191, en de uitspraak van de Afdeling van 8 september 2010 in zaak nr. 200909850/1/H2.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Uitspraak van 21 januari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:92 (201311011/1/A4)

(De zogenoemde Tegelen-jurisprudentie geldt niet indien het nieuwe bestemmingsplan de activiteit niet toestond, maar daarvoor een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan nodig was)

Samenvatting

Ingevolge artikel 8:72, tweede lid, van de Awb brengt de vernietiging van een besluit of een gedeelte van een besluit vernietiging van de rechtsgevolgen van dat besluit of van het vernietigde gedeelte mee. Ten aanzien van de gevolgen van de vernietiging van een besluit tot vaststelling van een bestemmingsplan voor op basis daarvan verleende bouwvergunningen heeft de Afdeling op deze hoofdregel in haar jurisprudentie een uitzondering geformuleerd. Uit deze jurisprudentie volgt dat indien het besluit op bezwaar inzake de bouwvergunning onder vigeur van het nieuwe bestemmingsplan is genomen, omdat dat plan ten tijde van het nemen van het besluit op bezwaar in werking was, de bestuursrechter in beroep en hoger beroep bij de toetsing van het besluit op bezwaar dient uit te gaan van het nieuwe plan, ook indien dat plan na het nemen van het besluit op bezwaar is vernietigd. Deze zogenoemde Tegelen-jurisprudentie ziet op het geval dat het nieuwe, na het besluit op bezwaar vernietigde, bestemmingsplan de desbetreffende activiteit toestond,

zodat het bevoegd gezag deze activiteit op grond van dat bestemmingsplan niet kon tegengaan. In dat geval rechtvaardigt de rechtszekerheid van de aanvrager van de vergunning de in deze jurisprudentie gemaakte uitzondering op de in artikel 8:72, tweede lid, van de Awb vervatte hoofdregel. Indien het vernietigde bestemmingsplan de desbetreffende activiteit echter niet toestond, maar daarvoor een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan nodig was, strekt de rechtszekerheid van de aanvrager niet zover dat ook in dat geval een uitzondering gemaakt moet worden op die hoofdregel.

Uitspraak van 3 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1749 (201404848/1/A3)

(Nu woonboot is bedoeld om ter plaatse als woning te functioneren, zijn bepalingen van de Verordening op het binnenwater niet van toepassing en was het dagelijks bestuur niet bevoegd op grond van die bepalingen handhavend op te treden)

Samenvatting

Uit de bepalingen van de Verordening op het binnenwater volgt dat deze niet van toepassing zijn, voor zover een woonboot is aan te merken als bouwwerk in de zin van de Woningwet. Aangezien de Wabo beoogt aan te sluiten bij het begrip 'bouwwerk' zoals dat onder de Woningwet werd aangeduid, worden de bepalingen geacht evenmin van toepassing te zijn op een woonboot, zijnde een bouwwerk in de zin van de Wabo. Zoals de Afdeling

eerder heeft overwogen, is voor de vraag of een woonboot een bouwwerk is in de zin van de Wabo, doorslaggevend of de woonboot is bedoeld om ter plaatse als woning te functioneren. De in geding zijnde woonboot is bedoeld om ter plaatse als woning te functioneren, nu deze sinds 2007 wordt bewoond, een plaatsgebonden karakter heeft en de ligplaats is ingenomen met de bedoeling de woonboot ter plaatse afgemeerd te houden en te gebruiken als vaste woonplaats. Gelet hierop zijn de bepalingen van de verordening niet van toepassing op de woonboot en was het dagelijks bestuur niet bevoegd op grond van die bepalingen handhavend op te treden.

